

UNIVERZA NA PRIMORSKEM  
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER  
Dodiplomski visokošolski strokovni študijski program Management

Diplomska naloga

**REORGANIZACIJA CARINSKE SLUŽBE OB  
VSTOPU V EVROPSKO UNIJO**

Mentor: doc. dr. Drago Dubrovski

Obravnavana organizacija: Carinska uprava Republike Slovenije

KOPER, 2005

NATAŠA ISKRA



## **POVZETEK**

Odločitev Republike Slovenije, da postane polnopravna članica Evropske unije, je povzročila temeljite priprave na številnih področjih. Carinska uprava Republike Slovenije se je že od leta 1998 pospešeno pripravljala na polnopravno članstvo Slovenije v Evropski uniji. Svoj del odgovornosti je usmerila v cilj, da bo ob vstopu v Evropsko unijo pripravljena in usposobljena za opravljanje vseh nalog, ki jih bo morala izvajati kot slovenska carina v evropskem prostoru. V ta namen je uskladila carinsko zakonodajo s pravnim redom Evropske unije ter z reorganizacijo carinske službe zagotovila tako kadrovske in organizacijske sestavo, ki bo omogočala izvajanje dodeljenih pristojnosti.

*Ključne besede:* Evropa, Evropska unija, Carinska uprava Republike Slovenije, carina, reorganizacija

## **ABSTRACT**

The decision of the Republic of Slovenia to become a full member of the European Union caused thorough preparation on various areas of work. Since 1998 Customs Administration of Republic of Slovenia has been preparing intensively for the full membership of Slovenia in the European Union. According to their liability, they set their goal to be ready and qualified for performing all duties expected from them once Slovenia joins the European Union and the Slovenian customs functions within the European borders. With this purpose they adjusted the customs legislation to the laws of the European Union and through the reorganisation of customs service assured both the staffing and the organisational structure, which will allow the implementation of all respective competences.

*Key words:* Europe, European Union, Customs Administration of the Republic of Slovenia, customs, reorganisation

UDK 339.543 "EU" (043.2)



## VSEBINA

<b>1</b>	<b>Uvod</b>	<b>1</b>
<b>2</b>	<b>Evropska unija in priprave Republike Slovenije na polnopravno članstvo</b>	<b>3</b>
2.1	Nastanek in razvoj Evropske unije	3
2.2	Vključevanje Republike Slovenije v Evropsko unijo	6
2.3	Pregled aktivnosti carinske službe na področju približevanja EU	7
<b>3</b>	<b>Reorganizacija carinske službe</b>	<b>11</b>
3.1	Prestrukturiranje – način za doseganje prenove oz. reorganizacije	11
3.2	Izhodišča za pripravo reorganizacije carinske službe	14
3.3	Cilji reorganizacije carinske službe	15
<b>4</b>	<b>Organizacijske in kadrovske spremembe carinske službe</b>	<b>16</b>
4.1	Organizacijske spremembe	16
4.1.1	Spremenjena organizacijska struktura carinske službe	16
4.1.2	Vzpostavitev zunanje meje EU	19
4.1.3	Ukinitev mejne kontrole na notranjih mejah EU	21
4.2	Kadrovske spremembe	21
<b>5</b>	<b>Reševanje socialno-ekonomskih posledic</b>	<b>25</b>
5.1	Izhodišča	25
5.2	Kadrovska struktura zaposlenih v carinski službi pred reorganizacijo	25
5.3	Kadrovski ukrepi	26
<b>6</b>	<b>Nove naloge carinske službe ob vstopu Slovenije v EU</b>	<b>31</b>
6.1	Osnovne naloge	31
6.2	Dodatne naloge	33
6.2.1	Izvajanje mehanizmov SKP EU v okviru carinske službe	33
6.2.2	Trošarine	36
6.2.3	Naloge povezane z vzdrževanjem sistema TARIC	36
6.2.4	Naloge s področja tranzita	38
6.2.5	Naloge s področja statistike – Intrastat	39
6.2.6	Pobiranje dajatev oziroma lastni viri EU	39
6.2.7	Izvajanje sporazuma o obmejnem prometu in sodelovanju s Hrvaško	40
6.2.8	Izvajanje naknadnih kontrol in uvedba sistema analize tveganja	40
6.2.9	Naloge s področja informatike	41
<b>7</b>	<b>Ocena doseženega stanja reorganizacije</b>	<b>43</b>
<b>8</b>	<b>Sklep</b>	<b>45</b>
	<b>Literatura</b>	<b>47</b>
	<b>Viri</b>	<b>48</b>
	<b>Priloge</b>	<b>49</b>



## PONAZORILA

Slika 3.1 Prečna in navpična členjenost organizacije .....	11
Slika 4.1 Organigram GCU .....	18
Slika 4.2 Organigram CU .....	19
Tabela 4.1 Pregled kadrovskih potreb na zunanji meji 1. 5. 2004 v primerjavi z letom 2002 .....	22
Tabela 4.2 Gibanje števila zaposlenih v CURS .....	24
Tabela 5.1 Kadrovska struktura zaposlenih leta 2002 .....	26
Tabela 5.2 Zaposlitveni interesi carinskih delavcev .....	27
Tabela 6.1 Pregled izplačanih izvoznih nadomestil v letu 2004 .....	36





## KRAJŠAVE

EU	Evropska unija
ESPJ	Evropska skupnost za premog in jeklo
ERATOM	Evropska skupnost za jedrsko energijo
EGS	Evropska gospodarska skupnost
ES	Evropska skupnost
CURS	Carinska uprava Republike Slovenije
ECL	Enotna carinska listina
CIS	Carinski informacijski sistem
GCU	Generalni carinski urad
CU	Carinski urad
SKP	Skupna kmetijska politika
ARSKTRP	Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SOPS	Sporazum o obmejnem prometu in sodelovanju med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško



## 1 UVOD

Državljeni Republike Slovenije smo se za vstop v Evropsko unijo odločili na referendumu 23. marca 2003. Za vstop Slovenije v Evropsko unijo je glasovalo 89,61 % državljanov in tako je Slovenija 1. maja 2004 postala njena polnopravna članica.

Odločitev državljanov, da Slovenija postane članica Evropske unije, je povzročila temeljite priprave na številnih področjih. Poleg pogajanj in prilagajanja slovenske zakonodaje s pravnim redom Evropske unije so se morali tudi državni organi ustrezno prilagoditi, in sicer tako organizacijsko kot kadrovske. Reorganizacija carinske službe je bila potrjena na 5. redni seji Vlade Republike Slovenije, dne 23. 01. 2003.

Cilj diplomske naloge je predstaviti aktivnosti carinske službe na področju približevanja Evropski uniji, predstaviti in analizirati organizacijske in kadrovske spremembe, predstaviti nove naloge, ki jih je prevzela carinska služba z vstopom v Evropsko unijo ter na osnovi teoretičnih izhodišč in obravnavanega primera oblikovati zaključna spoznanja.

Teoretična izhodišča pri pisanju diplomske naloge bodo pravno formalne aktivnosti in pregled poročil o reorganizaciji carinske službe zaradi vstopa Slovenije v Evropsko unijo.

Pri oblikovanju in izdelavi diplomske naloge sem uporabila naslednje znanstvene metode:

- metodo deskripcije oziroma opisovanja,
- metodo zbiranja sekundarnih podatkov, predvsem preučevanje podatkov,
- študija primera (obravnavano področje),
- metodo posploševanja in specializacije,
- zgodovinsko metodo (dosedanji razvoj),

Diplomska naloga je sestavljena iz osmih poglavij.

Prvo poglavje je uvodni del, ki predstavlja predmet in cilj preučevanja diplomske naloge ter uporabljene znanstvene metode pri oblikovanju in izdelavi diplomske naloge.

V drugem poglavju sem predstavila nastanek in razvoj Evropske unije in aktivnosti Republike Slovenije pri pripravi na polnopravno članstvo.

V tretjem poglavju sem najprej predstavila prestrukturiranje kot način za doseganje prenove oziroma reorganizacije. Podrobneje sem prikazala kadrovske in organizacijske ter informacijske prestrukturiranje. V nadaljevanju poglavja sem prikazala izhodišča za pripravo reorganizacije carinske službe in glavne cilje reorganizacije.

V četrtem poglavju sem opisala organizacijske in kadrovske spremembe carinske službe, ki so bile potrebne zaradi vstopa Slovenije v Evropsko unijo, in s tem spremenjeni obseg dela za carinsko službo.

V petem poglavju sem obravnavala odpravljanje socialno-ekonomskih posledic v carinski službi. Predstavila sem reševanje presežnih delavcev v carinski službi in njihovo razporejanje na druga delovna mesta.

Carinska služba je ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo dobila nove naloge, ki sem jih obravnavala v šestem poglavju. Na kratko sem predstavila izvajanje mehanizmov skupne kmetijske politike, naloge, povezane z vzdrževanjem sistema TARIC, naloge s področja tranzita, trošarin, statistike in informatike, pobiranje dajatev v Evropski uniji, izvajanje naknadnih kontrol in uvedbo sistema analize tveganja ter izvajanje sporazuma o obmejnem prometu in sodelovanju z Republiko Hrvaško.

V sedmem poglavju sem podala mojo oceno doseženega stanja reorganizacije.

V sklepu sem opisala ključne ugotovitve, dosežene v nalogi.

## 2 EVROPSKA UNIJA IN PRIPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE NA POLNOPRAVNO ČLANSTVO

### 2.1 Nastanek in razvoj Evropske unije

Prvi evropski integracijski procesi segajo že v srednji in novi vek, vsem pa je bilo skupno, da so povezovanje evropskih držav opredeljevali kot jamstvo za ohranitev miru.<sup>1</sup> Do prve svetovne vojne se je zlasti v Franciji, pa tudi v drugih evropskih državah, krog zagovornikov evropske ideje postopno širil, čeprav je ostal omejen na politične in kulturne elite.

Prva svetovna vojna je politično in gospodarsko razdelila Evropo. Da bi preprečili nastanek novih kriz, so gospodarstveniki že leta 1922 v Parizu ustanovili Gospodarski in carinski akcijski odbor. Njegov cilj je bil poglobiti mednarodno gospodarsko sodelovanje. Nekaj let kasneje v Parizu ustanovijo še Evropsko gospodarsko in carinsko unijo,<sup>2</sup> katere osnovni namen je bil preučevati tehnične in gospodarske probleme, ki se pojavijo v zunanji trgovini. Njena glavna naloga pa je bila nuditi znanja in izvedenska mnenja in tako preprečiti nadaljnja zaostrovanja v trgovanju med državami. Šlo je za odraz splošnega družbenega razpoloženja, ki ga ponazarja tudi slogan iz tega obdobja – »carinska razorožitev« (Ješovnik 2000, 9).

V obdobju med obema vojnama je najbolj odmevala pobuda za združitev Evrope, ki jo je izoblikoval dr. Richard Nikolaus, ki je predlagal ustanovitev »Panevrope«. Aprila 1924 je izšla prva številka časopisa Panevropa in Panevropski manifest. V njem je bilo mogoče razbrati, da Evropi grozijo tri velike nevarnosti: nova svetovna vojna, možnost ruske zasedbe in gospodarski propad ter bi se zato morale evropske celinske države združiti, druga drugi bi morale zagotoviti nedotakljivost meja in skleniti defenzivno zvezo za varovanje skupne vzhodne meje in carinsko unijo (Rupelj 2004, 21).

Tudi v času druge svetovne vojne nacizmu in fašizmu ni uspelo zatreti prizadevanj za združeno Evropo. Že med vojno so se pojavljali načrti za ureditev Evrope po vojni, ki so prihodnost videli v enotnosti evropskih narodov.

Svojo priložnost je ideja o politični in gospodarski združitvi Evrope dobila šele po drugi svetovni vojni. Današnja Evropska unija (v nadaljevanju EU) je tako nastajala skozi desetletja in v več fazah.

S podpisom Pariškega sporazuma 18. aprila 1951 je bila ustanovljena Evropska skupnost za premog in jeklo – ESPJ (angl.: ECSC – The European Coal and Steel Community). S sporazumom so takratne članice Nizozemska, Belgija, Luksemburg, Francija, Nemčija in Italija odpravile omejitve v medsebojni trgovini s premogom,

---

<sup>1</sup> Integracija – združevanje, povezovanje v celoto, vključevanje v skupnost (Tavzes 2002, 505).

<sup>2</sup> Unija – zveza držav, združba, združenje, skupnost (Tavzes 2002, 1203).

koksom, surovim železom in jeklom ter uskladile cene in predvidele sankcije za podjetja, ki bi kršila skupna določila. Predvidena je bila tudi finančna pomoč za delavce, če bi bila njihova zaposlitev ogrožena zaradi tehničnega napredka v črni metalurgiji. ESPJ je bila pooblaščenca tudi za investiranje in izdelavo razvojnih programov. Podjetjem je sama odobraval kredite in jim izdajala jamstva pri najetih kreditih (Bobek in Kenda 2003, 214, 215).

Tri leta po ustanovitvi ESPJ se je šesterica odločila za nadaljnji korak in na sestanku zunanjih ministrov 1. in 2. junija 1955 v Messini v Italiji sprejela odločitev o postopnem združevanju držav na gospodarskem področju. S podpisom Rimskega sporazuma leta 1957 (začetek veljave leta 1958) je tako nastala Evropska skupnost za jedrsko energijo – EURATOM (angl.: European Atomic Energy Community). Njen namen je bil ustvariti skupni trg za jedrske materiale in opremo, oblikovati skupno jedrsko zakonodajo, uvesti skupni sistem za zaloge cepljivih materialov, uvesti sistem za nadzorovanje miroljubne uporabe jedrske energije ter skupne standarde za varnost in zaščito zdravja in varnosti prebivalstva pred ionizirajočim sevanjem. Omeniti velja tudi skupni raziskovalni program, ki naj bi se izvajal v skupnem raziskovalnem centru in naj bi prispeval k napredku tehnologije in naj bi spodbujal jedrsko proizvodnjo v Evropi. (Moussis 1999, 34).

25. marca 1957 je bila na Kapitolu v Rimu istočasno kot Pogodba o skupnosti EURATOM podpisana tudi Pogodba o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti – EGS (angl.: European Economic Community). Najvažnejša načela Rimskega sporazuma so (Bobek in Kenda 2003, 214, 215):

- postopna odprava vseh carinskih dajatev in kvantitativnih omejitev na uvoz ali izvoz blaga,
- postopna določitev enotne carinske tarife v odnosu do tretjih držav,
- postopna odprava omejitev v prostem gibanju oseb, storitev in kapitala,
- izdelava enotne kmetijske politike,
- izdelava enotne transportne politike,
- izdelava sistema, ki bo temeljil na prosti konkurenci in omejevanju možnosti za monopole,
- priprava pogojev, ki bodo zbliževali sisteme v ekonomskih politikah članic in njihovih zakonodajah,
- koordinacija med članicami pri ukrepih za preprečevanje plačilno-bilančnih težav,
- ustanovitev Evropskega socialnega sklada, ki naj prispeva k povečanju zaposlenosti in dvigu življenjskega standarda,

- ustanovitev Evropske investicijske banke za povečanje gospodarske ekspanzije na podlagi boljšega izkoriščanja sredstev,
- pridruženo članstvo prekomorskih držav za povečanje medsebojne trgovine in skupen napor za njihov gospodarski in družbeni napredek.

S podpisom pogodbe o ustanovitvi EGS so bili tako podani temelji za carinsko unijo ter opredeljeni pogoji za prost pretok blaga znotraj enotnega carinskega prostora. Takratne članice so pričele izvajati dva vzporedna procesa, in sicer postopno odpravljanje carin pri medsebojnem trgovanju in postopno uvajanje skupne carinske tarife (Bobek in Živko 2002. 4).

Države članice so že v sredini 60. let hotele združiti ESPJ, EGS in EUROTAM, a jim je to uspelo le delno. Skupnost tako šele 7. februarja 1992 v Maastrichtu s podpisom Pogodbe o EU, ki je stopila v veljavo novembra leta 1993, uresniči zastavljeni cilj ter poenoti skupnost in EGS. Ta pogodba je zaznamovala novo fazo v procesu oblikovanja vse tesnejše zveze med narodi Evrope. Unija si je zastavila naslednje cilje (Moussis 1999, 36):

- spodbujati uravnotežen, trajnosten gospodarski in socialni napredek, še posebno z ustanovitvijo prostora brez notranjih meja, s krepitvijo gospodarske in socialne kohezije in z oblikovanjem gospodarske in denarne unije, ki naj bi v končni fazi uporabljala enotno valuto;
- uveljaviti svojo identiteto na mednarodnem prizorišču, še posebno prek uresničevanja skupne zunanje in varnostne politike, vključno s končnim ciljem skupne obrambne politike, ki bi nekoč lahko vodila k skupni obrambi;
- krepiti zaščito pravic in interesov državljanov svojih držav članic skozi uvedbo državljanstva Unije;
- razviti tesno sodelovanje na področju pravosodja in notranjih zadev.

Po uspehih šesterice so zanimanje za priključitev ES začele kazati tudi druge evropske države. ES se je prvič razširila leta 1973, ko po napornih pogajanjih k ES pristopijo Danska, Irska in Velika Britanija. Leta 1980 postane Grčija deseta članica ES. Leta 1986 ji sledita Španija in Portugalska. Četrti krog širitve sega v leto 1995, ko se EU pridružijo Avstrija, Finska in Švedska. Petnajstim država se leta 2004 pridružijo še Ciper, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Slovaška in Slovenija (Europa 2005).

Vendar poglobitni cilj držav članic ni širitev skupnosti, ampak vzpostavitev skupnega trga. To pomeni prvič vzpostavitev carinske unije in drugič uresničevanje prostega pretoka blaga, dela, storitev in kapitala.<sup>3</sup>

Pogodbo iz Maastrichta nadgradi in dopolni Pogodba o Evropski uniji II, ki je bila podpisana 17. junija 1997 v Amsterdamu in je stopila v veljavo maja 1999. Amsterdamska pogodba je oblikovala bolj demokratično Evropo in poudarja predvsem spoštovanje človekovih pravic in demokratičnih načel v državah članicah (Ješovnik 2000, 35).

V Amsterdamski pogodbi so zapisani tudi temeljni pogoji za širitev EU: »Za članstvo v Uniji lahko zaprosi katerakoli država. Svojo prošnjo mora nasloviti na Svet. Ta odločitev sprejme soglasno po posvetovanju s komisijo in ko prejme še soglasje evropskega parlamenta. To soglasje mora biti sprejeto z absolutno večino.« (Bobek 2002, 271).

## **2.2 Vključevanje Republike Slovenije v Evropsko unijo**

Obdobje slovenskega vključevanja v EU lahko razdelimo na dva dela. Prvi del zajema čas od sklenitve Sporazuma o sodelovanju med republiko Slovenijo in EU leta 1993 pa do začetka pogajanj o članstvu leta 1998. Drugi del pa se začne s pogajanjmi o članstvu marca 1998 in se konča z vstopom Slovenije v EU. Do ustanovitve Službe vlade za evropske zadeve leta 1997 in ožje pogajalske skupine je bilo nosilec vključevanja v EU Ministrstvo za zunanje zadeve. V pogajanja pa so bila dejavno vključena tudi vsa druga ministrstva in vladne službe, posebej Služba vlade za evropske zadeve. Ključnega pomena pa je bila tudi Misija Republike Slovenije pri EU (Rupelj 2004, 102).

Sklenitev Evropskega sporazuma o pridružitvi, ki ga je Slovenija podpisala 10. junija 1996, je tudi za Slovenijo pomenila temeljni pogoj za pristop k EU, še preden je začela pogajanja za polnopravno članstvo. Bistvo sporazuma je bila priprava na začetek pogajanj ter zagotovitev osnovnih političnih, gospodarskih, pravnih in upravnih meril za prevzemanje nalog v okviru polnopravnega članstva. Po sklenitvi Evropskega sporazuma o pridružitvi je Slovenija še istega dne vložila prošnjo za članstvo.

Tako kot druge države, ki so si prizadevale za vključitev v EU, je morala tudi Slovenija še pred vključitvijo izpolnjevati t. i. kopenhagenska merila.<sup>4</sup>

Za članstvo je bilo potrebno doseči (Rupelj 2004, 62, 63):

---

<sup>3</sup> Z ustanovitvijo carinske unije se ukinejo carine med državami članicami, uvedena je skupna carinska tarifa do tretjih držav in s tem pozitiven vpliv na povečanje medsebojne trgovine (Ješovnik 2000, 37).

<sup>4</sup> Evropski svet je v Kopenhagnu junija 1993 sklenil, da bodo pridružene članice Srednje in Vzhodne Evrope, ki si to želijo, postale članice EU takrat, ko bodo izpolnile politična in gospodarska merila ter merila usposobljenosti za izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz članstva (Rupelj 2004, 62).



- stabilnost institucij, ki zagotavljajo demokracijo,
- pravno državo,
- varstvo človekovih pravic,
- spoštovanje in varstvo narodnih manjšin,
- obstoj delujočega tržnega gospodarstva,
- sposobnost prevzeti obveznosti, ki izhajajo iz članstva,
- doseganje ciljev politične, ekonomske in monetarne unije.

Na zasedanju Evropskega sveta v Essnu leta 1994 so bili postavljeni temelji pred pristopne strategije za pripravo srednjeevropskih držav na članstvo v EU. Strategija je temeljila na treh glavnih elementih, in sicer izvajanju evropskih sporazumov, programu finančne pomoči Phare ter strukturiranem dialogu, ki je v razprave o vprašanjih skupnih interesov združuje vse države članice in kandidatke (Bobek 2002, 272).

Med pogajanja Slovenije za vstop v EU, ki so se uradno začela 31. marca 1998, so bili določeni pogoji, pod katerimi Slovenija lahko vstopi v EU. Od 1. februarja 1999 dalje je bila Slovenija uradno pridružena članica EU. Pogajanja so bila namenjena načinu prevzemanja evropske zakonodaje, torej usklajevanju slovenske zakonodaje s celoto zakonov in pravil, političnih usmeritev, praks in obveznosti, ki so jih sprejele države članice EU, kakor tudi izvajanju evropske zakonodaje. Pristopna pogajanja so se zaključila na zasedanju Evropskega sveta v Kopenhagenu decembra leta 2002.

Slovenska vlada se je zavezala, da bo po končanih pogajanjih razpisala referendum, na katerem se bodo slovenski državljani odločali, ali želijo, da Slovenija vstopi v EU. Slovenski državljani so se na referendumu 23. marca 2003 z veliko večino (89,61 %) odločili za vstop Slovenije v EU.

16. aprila 2003 je v Atenah prišlo do slavnostnega podpisa Pristopne pogodbe med predstavniki držav članic EU in desetimi bodočimi državami članicami. Slovenija je s podpisom pristopne pogodbe postala aktivna opazovalka v delovnih telesih EU.

28. januarja 2004 je Državni zbor ratificiral Pristopno pogodbo, ki je začela veljati 1. maja 2004, ko je Slovenija postala članica EU.

### **2.3 Pregled aktivnosti carinske službe na področju približevanja EU**

Carinska uprava Republike Slovenije (v nadaljevanju CURS) je bila ustanovljena 25. junija 1991 in deluje kot organ v sestavi Ministrstva za finance. Temeljne naloge carinske službe so natančno opredeljene v Zakonu o carinski službi (Uradni list RS, št. 103/04). Med te naloge sodijo predvsem:

- pobiranje uvoznih in trošarinskih dajatev,

- opravljanje carinskega in trošarinskega nadzora, odobravanje carinsko dovoljenih rab ali uporab blaga ter kontrola vnosa, iznosa in tranzita blaga, za katero so predpisani posebni ukrepi,
- izvajanje carinske in trošarinske kontrole ter inšpekcijskih pregledov, preprečevanje in odkrivanje kaznivih ravnanj v zvezi z blagom, ki se vnaša na carinsko območje ali iznaša s tega območja,
- kontrola prehajanja oseb čez državno mejo na mejnih prehodih, ki jih določa vlada in opravljanje kontrole vnosa in iznosa domačih in tujih plačilnih sredstev.

Republika Slovenija je že kmalu po osamosvojitvi začela svojo carinsko zakonodajo in način dela prilagajati carinski zakonodaji in praksi carinskih organov držav članic EU.

Leta 1992 je bila v carinske tranzitne postopke uvedena Enotna carinska listina (ECL oz. SAD – Single Administrative Document), ki se v državah EU uporablja kot enoten dokument za vse vrste carinskih postopkov. ECL je leta 1996 z uveljavitvijo novega carinskega zakona tudi v Sloveniji uveden še v vse ostale carinske postopke.

Slovenska carinska zakonodaja in nov carinski zakon, ki je bil sprejet leta 1996, je že skoraj v celoti usklajen z evropskim redom in evropskim carinskim kodeksom. V veliki meri je bilo usklajeno tudi izvajanje navedene zakonodaje v praksi, kjer se je uspešnost opravljenega dela odrazila na pregledu zakonodaje, ki se nanaša na delovno področje carinske službe, in sicer področij 25 – Carinska unija in 26 – Zunanji ekonomski odnosi in mednarodna razvojna pomoč.

V okviru pogajanj z EU je bila carinska služba od vsega začetka aktivno vključena tudi na druga pogajalska področja oz. v poglavja:

- 7. Kmetijstvo.
- 10. Obdavčitev.
- 24. Pravosodje in notranje zadeve.
- 28. Finančni nadzor.
- 29. Financiranje in proračun.

Predstavniki carinske službe so aktivno sodelovali na vseh pogajalskih področjih, in sicer tako pri pregledih zakonodaje kot pri pripravi pogajalskih izhodišč in dodatnih pojasnil.

Generalni direktorat Evropske komisije, ki je pristojen za carine in davke (DG TAXUD), je leta 1997 pripravil dokument Srednja Evropa – carinska in davčna pred pristopna strategija, v katerem so zajeta priporočila za nadaljnje delo na carinskem in

davčnem področju v smeri priprave na polnopravno članstvo v EU. Na podlagi navedenega dokumenta je CURS leta 1997, kot prva carinska služba v srednji in vzhodni Evropi, pripravila Strategijo razvoja CURS. Smernice Evropske komisije služijo kot vodilo carinskim upravam držav partneric pri oblikovanju operativne usposobljenosti za izpolnitev pogojev polnopravnega članstva. V smernicah je celotno poslovanje carinske službe razdeljeno na 13 področij, in sicer: zakonodaja, organizacija in vodenje, tranzit in promet blaga, nadzor na meji in v notranjosti, izobraževanje, upravljanje s človeškimi viri, informacijska podpora, carinska etika, preiskave in uveljavljanje zakonitosti, laboratorij, infrastruktura in oprema, trgovinske olajšave in odnosi z gospodarstvom ter pobiranje dajatev.

Najpomembnejšo organizacijsko spremembo je pomenil leta 1997 ustanovljeni Sektor za preiskovalne zadeve. Temeljna pristojnost in naloga tega sektorja, ki je bil ustanovljen po vzoru podobnih organizacijskih enot v večini carinskih uprav držav članic EU, je načrtovanje in izvajanje operativnih ukrepov za odkrivanje vseh oblik carinskih in trošarinskih kršitev in kršitev drugih predpisov, za nadzor nad izvajanjem katerih je pristojna carinska služba. Pri izvajanju teh nalog carinska služba tesno sodeluje tako z nacionalnimi organi pregona kot tudi z ustreznimi mednarodnimi organizacijami na tem področju.

Leta 1999 je na Generalnem carinskem uradu ustanovljen Sektor za trošarine. Carina je tako na podlagi zakona o trošarinah začela pobirati trošarine pri uvozu in v domačem prometu ter izvajati nadzor nad trošarinskimi zavezanci in prometom trošarinskih izdelkov.

Med procesom vključevanja Republike Slovenije v EU je CURS vodila zelo omejevalno politiko zaposlovanja novih delavcev. Kljub novim nalogam in pooblastilom CURS ni zaposlovala novih delavcev, z izjemo novo zaposlenih za potrebe izvajanja trošarinske zakonodaje in nadomestnih zaposlitev zaradi odhodov delavcev ali daljših odsotnosti delavcev ter zaposlovanja štipendistov Vlade Republike Slovenije.

CURS je jeseni leta 1993 dobila prva sredstva iz naslova programa Phare za carinsko področje.<sup>5</sup> Organizirana so bila različna predavanja, ki so jih izvajali carinski strokovnjaki iz držav članic. Predavanja so bila namenjena predvsem razjasnitvi in pripravi zakonskih rešitev na področjih carinske vrednosti, porekla blaga, carinske tarife in pripravi novega carinskega zakona. Preko nacionalnega programa Phare je v letu 1999 nabavljena specializirana oprema za potrebe carinskega laboratorija in posebna

---

<sup>5</sup> Program Phare je pobuda EU, ki zagotavlja državam srednje in vzhodne Evrope finančno pomoč pri preoblikovanju nacionalnih gospodarstev; program Phare je kmalu postal največji svetovni donator finančne pomoči v srednji Evropi, osredotoča pa se na zagotavljanje tehnične pomoči in podpira vlaganja (Bobek 2002, 270, 271).

oprema za zatiranje tihotapstva. Z nabavo opreme se je izboljšala sposobnost carinske službe za kontrolo uvoza in tranzita blaga (Urad vlade za informiranje 2005).

Od leta 1992 CURS gradi in dopolnjuje tudi računalniško podprt carinski informacijski sistem – CIS. CIS podpira poslovanje na vseh ključnih področjih, kot so: nadzor blaga, carinjenje blaga, trošarine, finance in ostalih področjih (kadri, pisarniško poslovanje).

### 3 REORGANIZACIJA CARINSKE SLUŽBE

#### 3.1 Prestrukturiranje – način za doseganje prenovе oz. reorganizacije

Struktura je ogrodje, lupina, nosilna konstrukcija podjetja, je nujen predpogoj za delovanje podjetja, vendar sama zanj ni dovolj. Struktura je statična, dinamični vidiki so procesi, dejavnost managementa v organizaciji (Tavčar 1999, 127).

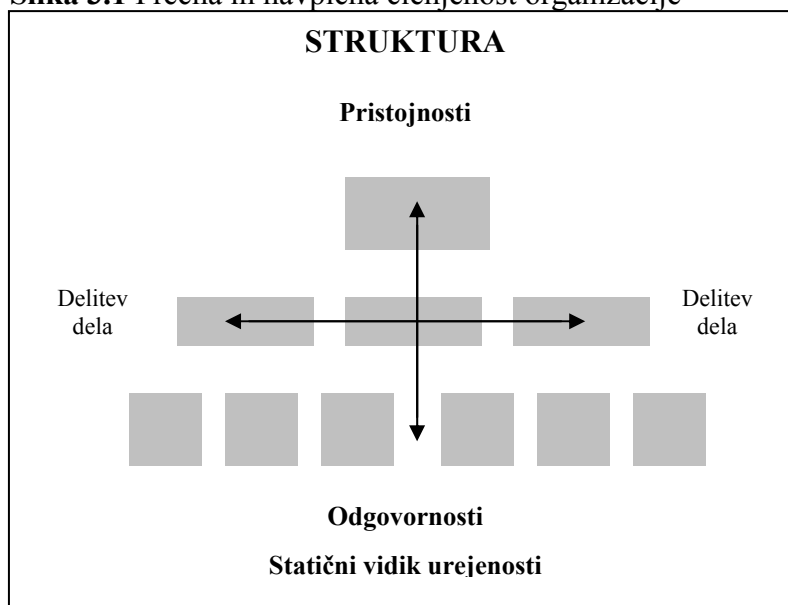
Na strukturiranje podjetja vplivajo zunanji in notranji dejavniki (Ivanko v Tavčar 1999, 128):

- zunanji dejavniki: globalne družbene vrednote, institucionalne razmere, tržišče in razvoj znanosti in tehnologije;
- notranji dejavniki: strategija delovanja, vrsta uporabljene tehnologije, kadrovska struktura, vrste izdelkov in storitev, stopnja diverzificiranosti programov, velikost podjetja, lokacija, vodstvo, tradicija.

Zgradnja podjetja ima:

- prečno dimenzijo, delitev dela; prečno povezovanje zadeva usklajevanje dejavnosti posameznikov in enot podjetja,
- navpično dimenzijo, razpored pristojnosti in odgovornosti v podjetju; navpično povezovanje zadeva vzpostavljanje potekov odrejanja in poročanja v podjetju.

**Slika 3.1** Prečna in navpična členjenost organizacije



Vir: Tavčar 1999, 128.

Strukturo lahko opredelimo tudi kot celoto, ki jo sestavljajo medsebojno povezani in odvisni elementi in je v primerjavi s procesi statična, vendar nujen predpogoj za delovanje podjetja. Če določena struktura podjetja ne ustreza razmeram, ki jih zahteva okolje, potem je potrebno obstoječo strukturo spremeniti in postaviti novo. Proces, ki pomeni prehod z obstoječe strukture na novo, ki omogoča večjo uspešnost in učinkovitost poslovanja podjetja, imenujemo prestrukturiranje (Dubrovski 2000, 98).

Z vidika ogroženosti ali perspektivnosti položaja, v katerem se podjetje nahaja, ima lahko prestrukturiranje naslednje vloge (Dubrovski 2000, 226):

- pri zdravljenju krize,
- pri preprečevanju krize,
- pri razvoju podjetja,
- pri poslovnih ali kapitalskih povezavah.

Prestrukturiranja običajno ni mogoče izvesti le na določenem posameznem področju, neodvisno od ostalih, temveč bodo učinki vidni le v usklajenem spreminjanju več področnih struktur (Dubrovski 2004, 223).

Prestrukturiranje se lahko izvaja na različnih povezanih področjih (Dubrovski 2004, 230):

- programsko tržno prestrukturiranje,
- razvojno in tehnološko prestrukturiranje,
- proizvodno prestrukturiranje,
- kadrovske in organizacijske prestrukturiranje,
- finančno prestrukturiranje,
- informacijsko prestrukturiranje,
- lastninsko prestrukturiranje.

Pri reorganizaciji carinske službe je bilo izvedeno kadrovske in organizacijske prestrukturiranje ter informacijsko prestrukturiranje, zato bom tem področjem prestrukturiranja namenila več pozornosti.

#### *Kadrovske in organizacijske prestrukturiranje*

Prestrukturiranje na kadrovskem področju pomeni postavitev nove strukture, ki se nanaša na zaposlene bodisi kot celoto ali pa posamezne dele v podjetju. Namen kadrovskega prestrukturiranja je postavitev takšne strukture kadrov, ki bo najbolje omogočala doseganje zastavljenih ciljev. Ukrepi prestrukturiranja morajo izhajati iz celovite strategije podjetja, zato morajo biti skrbno načrtovani, še posebej zato ker se

nanašajo neposredno na ljudi. Ne smemo zanemariti dejstva, da se zaposleni danes vrednotijo kot najpomembnejši potencial podjetja (Dubrovski 2000, 130).

Zaposlene moramo pojmovati kot naložbo za prihodnost, ki bo ob pravilnem ravnanju in razvoju z dvigovanjem storilnosti prinašala dolgoročne koristi organizaciji. Poslovna politika podjetja mora biti naravnana k zadovoljevanju gospodarskih in osebnih potreb zaposlenih. Ravnanje s kadrovskimi viri mora biti torej usmerjeno k nenehnemu usklajevanju potreb in ciljev organizacije in zaposlenih (Možina 2002, 4).<sup>6</sup>

Prestrukturiranje na kadrovskem področju ima lahko več namenov oziroma ciljev (Dubrovski 2000, 130):

- povišanje povprečne izobrazbene strukture,
- osvojitve dodatnih znanj, ki omogočajo velike, hitre in stalne spremembe,
- spremenjena razmerja v spolu in starosti,
- spremenjena razmerja med proizvodnimi in režijskimi delavci,
- spremenjena razmerja v strokovnih usmeritvah zaposlenih,
- spremenjen sistem nagrajevanja,
- spremenjena razmerja med zaposlenimi, ki pri delu nimajo omejitev in tistimi, ki imajo zaradi najrazličnejših vzrokov omejitev pri delu.

Sem pa je mogoče uvrstiti tudi spreminjanje miselnosti, ko je treba preoblikovati ustaljene vrednote ali kulturo, kar pa je najbolj naporen in dolgotrajen proces.

Prestrukturiranje na kadrovskem področju je tudi priložnost za postavitve nove organizacijske sheme, sistematizacije del in sistema nagrajevanja.

Kadrovsko področje je neločljivo povezano z organizacijsko strukturo v podjetju. Organizacijska struktura kaže na to, kako je podjetje sestavljeno, na kakšen način so njegovi deli povezani v celoto, kdo so nosilci poslovnih funkcij in kakšne so njihove naloge. Pri prestrukturiranju organizacije gre lahko za ponovno integracijo dela in spremembo obstoječega načina dela, določanje pristojnosti in odgovornosti, večanje ustvarjalnosti in motiviranje sodelavcev, zmanjšanje obsega nadzora, spremembo stila vodenja ipd. Učinkovita organizacijska struktura je potreben, vendar nezadosten pogoj za poslovno uspešnost podjetja (Dubrovski 2000, 133).

#### *Informacijsko prestrukturiranje*

V zadnjem času so dokaj pogosta prestrukturiranja ali prenove informacijskih sistemov, ki jih zahtevajo spremenjene razmere poslovanja, izredno dinamično

---

<sup>6</sup> S kadrovskimi viri opredeljujemo zaposlene, njihove sposobnosti, znanje, motiviranost, vrednote, njihovo navezanost na skupino, organizacijo, pripravljenost za sodelovanje (Možina 2002, 7).

dogajanje v okolju in splošni napredek na področju informacijskih sistemov, procesov in opreme. Uporaba informacijske tehnologije je lahko spodbujena z notranjimi spremembami v podjetju, ki nastanejo v okviru razvojnih stopenj, z zahtevami v neposrednem okolju podjetja in dosežki razvoja same informacijske tehnologije. Za nekatere organizacije je prestrukturiranje informacijskega sistema ključnega pomena za njihovo učinkovitost in konkurenčno delovanje (Dubrovski 2000, 134).

### **3.2 Izhodišča za pripravo reorganizacije carinske službe**

Priprava CURS na nove naloge in vlogo carinske službe, ki jo bo imela v razmerah polnopravnega članstva Republike Slovenije v EU, je temeljila na:

- predpostavki, da je leto 2004 predvideni datum pristopa Republike Slovenije v EU;
- predpostavki, da bo sočasno s Slovenijo k EU pristopila tudi Madžarska in da Republika Hrvaška ne bo pristopila k EU oz. da bo meja z republiko Hrvaško bodoča zunanja meja EU;
- evropski zakonodaji in njenih izvedbenih predpisih, ki postanejo veljavni ob pristopu Slovenije k EU, kjer je navedeno, da je za izvajanje le-teh zadolžena carinska služba, oz. je bila v Sloveniji že sprejeta odločitev, da bo to zakonodajo izvajala carinska služba;
- analizi trenutnega obsega in strukture prometa preko mejnih prehodov in blagovne menjave z državami EU in ostalimi državami ter z ocenitvijo strukture in obsega prometa v razmerah polnopravnega članstva;
- obstoječi organizaciji in kadrovske zasledbi carinske službe;
- izkušnjah drugih carinskih uprav držav članic EU, ter še posebej carinskih uprav držav, ki so k EU pristopile v zadnjem krogu.

Pristop, ki je bil uporabljen za oceno potrebne kadrovske zasledbe in bodoče organizacije carinske službe zaradi vstopa Republike Slovenije v EU, je v prvi vrsti temeljil na pregledu vseh novih nalog in spremenjenem načinu izvajanja obstoječih nalog, za katere bo pristojna carinska služba v razmerah polnopravnega članstva. Zaradi novih delovnih področij carinske službe so bile kadrovske in organizacijske potrebe analizirane po naslednji sklopih obravnave:

- carinska kontrola in carinjenje blaga na bodoči zunanji meji EU;
- posledice ukinitve kontrole na bodočih notranjih mejah EU (Italija, Avstrija in Madžarska);



- kadrovske in organizacijske spremembe, ki izhajajo iz drugačnega obsega in strukture blagovnega prometa;
- kadrovske in organizacijske spremembe v upravah carinskih uradov, izvajanje nalog s področja trošarin, preiskave in druge nove naloge;
- zbirna primerjava kadrovskih in organizacijskih posledic, ki jih bo v carinski službi povzročilo polnopravno članstvo, s predlaganimi spremembami o drugačni območni razdelitvi med carinskimi uradi;
- možne rešitve in predlogi za odpravljanje socialno-ekonomskih posledic, ki jih bo povzročilo polnopravno članstvo.

### **3.3 Cilji reorganizacije carinske službe**

Pri izvajanju reorganizacije si je CURS postavila naslednje cilje:

- ustrezno izobraziti in usposobiti carinske delavce za izvajanje novih nalog;
- vzpostaviti ustrezne informacijske sisteme, ki bodo omogočali normalno delovanje CURS po vstopu ter povezavo z evropskimi informacijskimi sistemi;
- carinski službi ohraniti položaj in status enega izmed pomembnih državnih upravnih organov;
- ohraniti oz. zagotoviti primeren status carinskih delavcev tudi po reorganizaciji službe in prerazporeditvi delavcev;
- delavce, katerih delo bo postalo nepotrebno, prerazporediti na druga opravila v carinski službi v istem ali drugem carinskem uradu oz. v okviru Generalnega carinskega urada ali zagotoviti delo pri drugih državnih organih, tako da ne bi prišlo do prenehanj delovnih razmerij;
- predvideti najprimernejši ukrep v programu razreševanja presežnih delavcev tistim delavcem, katerim ne bo možno zagotoviti zaposlitve niti znotraj carinske službe niti v okviru drugih državnih organov.

## **4 ORGANIZACIJSKE IN KADROVSKE SPREMEMBE CARINSKE SLUŽBE**

Z vstopom Republike Slovenije v EU se je spremenila struktura blagovnega prometa, ki je v pristojnosti in pod nadzorom carine. Do vstopa v EU je carina nadzirala celoten blagovni promet in menjavo z državami EU. V razmerah polnopravnega članstva, ko veljajo načela in pravila enotnega trga, je notranji blagovni promet med državami članicami prost in ga carina ne nadzira.

Kadrovske in organizacijske posledice drugačne strukture in obsega blagovnega prometa po vstopu Slovenije v EU so temeljila na naslednjih izhodiščih:

- na analizi vseh blagovnih izpostav v Republiki Sloveniji,
- na analizi podatkov za leto 2000 in 2001, in sicer ob predpostavki, da se struktura prometa in obseg po posameznih organizacijskih enotah bistveno ne spreminjata,
- na predvidenem stanju, ki se bo vzpostavilo po vstopu Slovenije v EU.

### **4.1 Organizacijske spremembe**

#### ***4.1.1 Spremenjena organizacijska struktura carinske službe***

Vse spremembe v organizacijski strukturi carinske službe ter v pristojnih posameznih organizacijskih enotah so bile izvedene v skladu s sprejetim Aktom o reorganizaciji ter z namenom zagotavljanja čim bolj racionalnih in optimalnih pogojev za delovanje carinske službe v razmerah članstva Republike Slovenije v EU.

Organizacijske spremembe so bile naslednje:

- ustanovitev novega Carinskega urada Brežice, s sedežem na Obrežju, ter nekoliko spremenjena krajevna pristojnost že obstoječih carinskih uradov v skladu z Uredbo o določitvi carinskih uradov v Republiki Sloveniji, njihovem sedežu in krajevni pristojnosti (Uradni list RS, št. 45/04);
- ukinitve mejnih carinskih izpostav z Republiko Italijo, Avstrijo in Madžarsko ter več notranjih blagovnih izpostav; od 79 mejnih in blagovnih carinskih izpostav, ki so delovale pred reorganizacijo službe, jih sedaj deluje le še 39 – uredba o določitvi izpostav, kot notranjih organizacijskih enot carinske službe v Republiki Sloveniji in njihovem delovnem področju (Uradni list RS, št. 45/04);

- ustanovitev novih notranjih organizacijskih enot generalnega carinskega urada (GCU) in posameznih carinskih uradov za opravljanje novih nalog npr.: Oddelek za Intrastat, Oddelek za skupni tranzitni postopek in Center za TARIC in kvote.

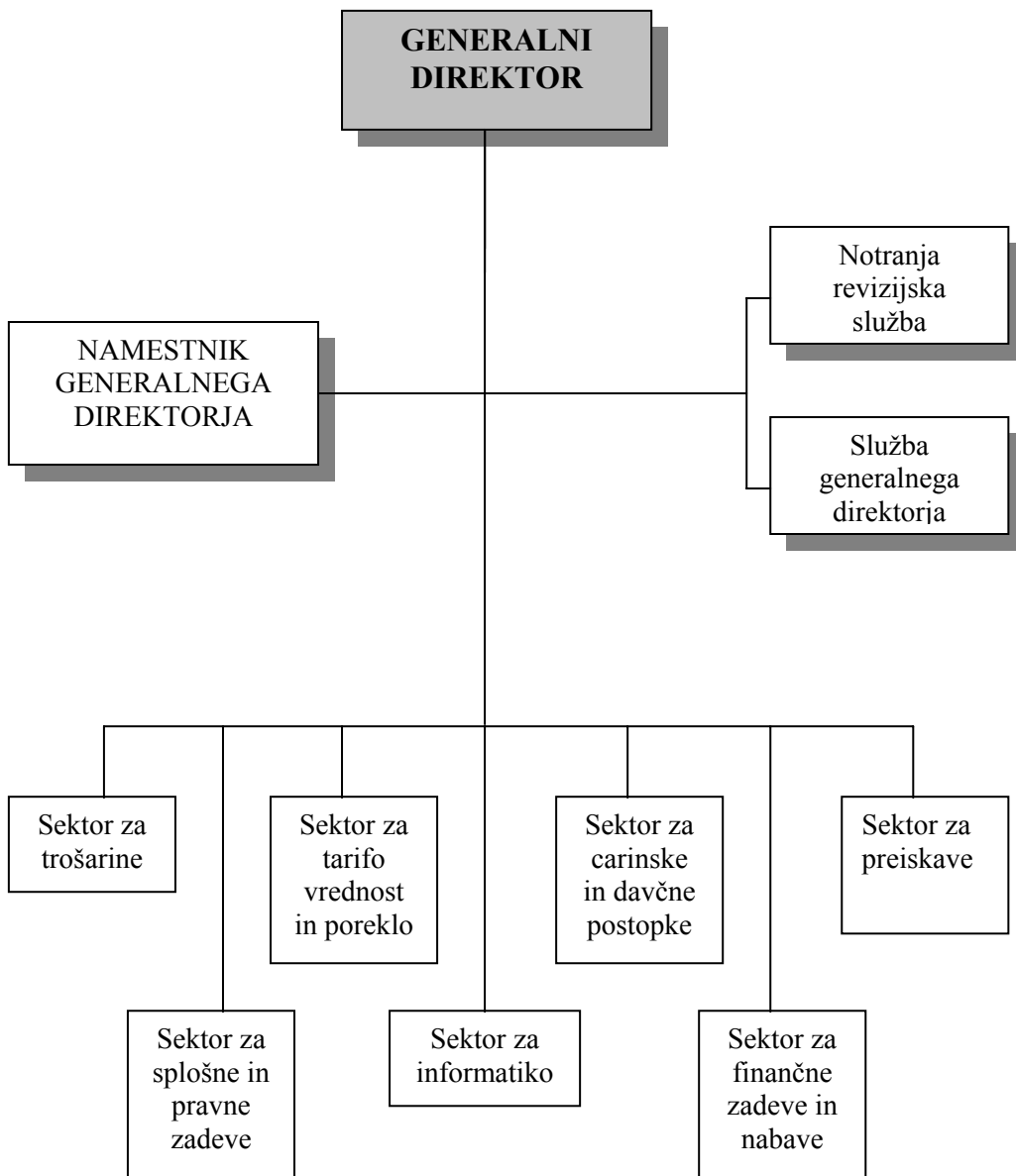
Po izvedenih organizacijskih spremembah CURS sestavljajo: Generalni carinski urad (v nadaljevanju GCU), carinski uradi (v nadaljevanju CU), ki so območne organizacijske enote uprave, ustanovljene za posamezno območje, in izpostave kot notranje organizacijske enote carinskih uradov (ZCS-1-UPB1, 4. člen).

GCU vodi generalni direktor, ki ima enega namestnika. Poleg Službe generalnega direktorja deluje v okviru GCU sedem sektorjev, ki pokrivajo posamezna področja dela GCU. V okviru sektorjev so kot notranje organizacijske enote ustanovljeni oddelki.

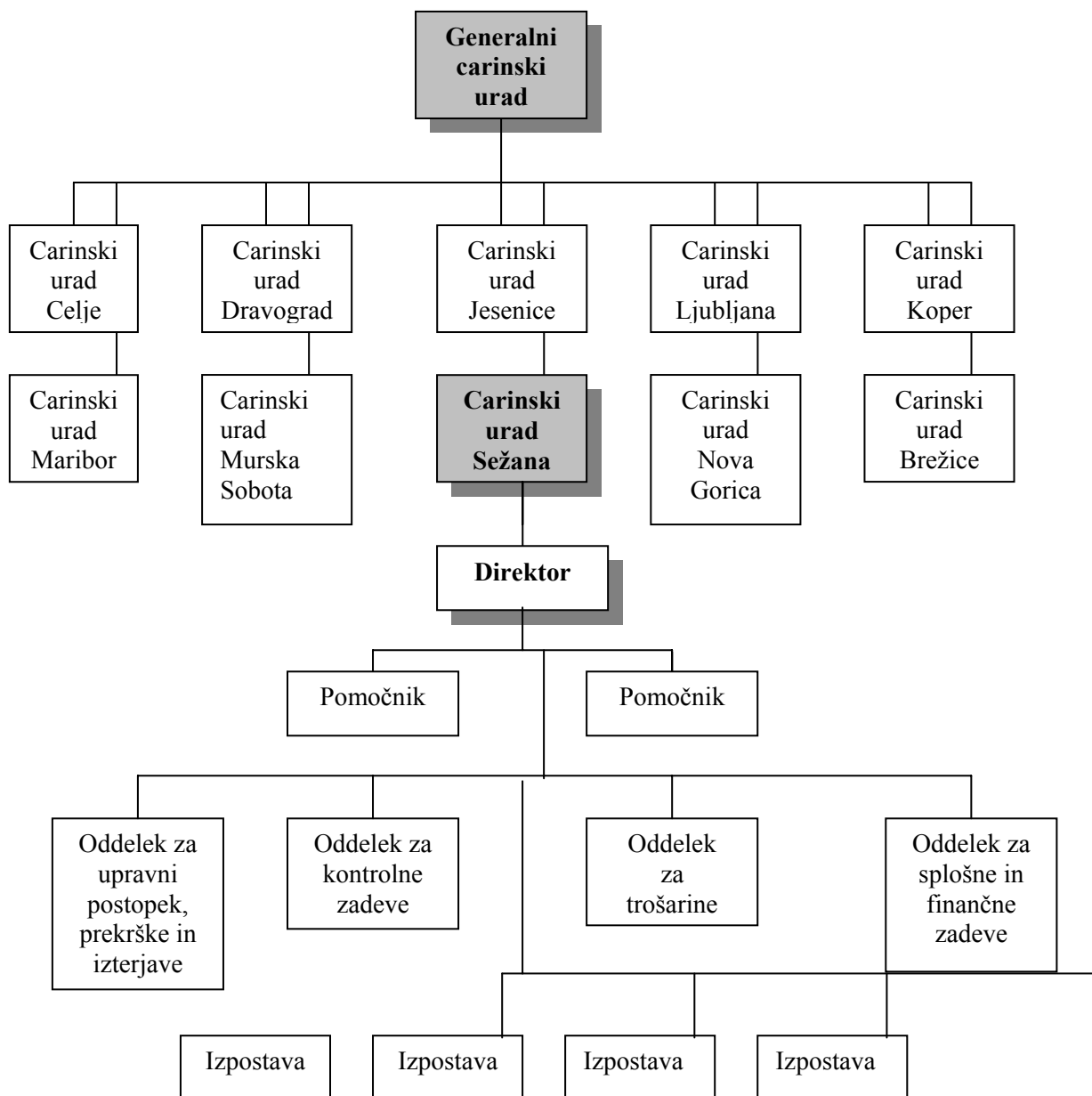
Carinski uradi so ustanovljeni v Ljubljani, Mariboru, Celju, Dravogradu, Murski Soboti, Jesenicah, Sežani, Novi Gorici, Kopru in Brežicah. Carinski urad vodi direktor carinskega urada, ki ima dva pomočnika.

Nova organizacija GCU in CU je prikazana z organigramom GCU – Slika 4.1 in organigramom CU – Slika 4.2.

Slika 4.1 Organigram GCU



Slika 4.2 Organigram CU



#### **4.1.2 Vzpostavitev zunanje meje EU**

Glede na to, da Republika Hrvaška še ne izpolnjuje pogojev za pristop k EU, so aktivnosti carinske službe temeljile na dejstvu, da bo meja z Republiko Hrvaško postala nova zunanja meja EU. Na meji z Republiko Hrvaško je bilo že pred vstopom Slovenije v EU 36 mejnih prehodov

Vlada Republike Slovenije je na 26. seji dne 29. 11. 2000 v okviru obravnave predloga projekta vzpostavitve varnostnega, carinskega in inšpekcijskega nadzora na bodoči zunanji meji EU določila tri skupine mejnih prehodov, in sicer: mejne kontrolne točke (BIP – border inspection posts), ostale mejne prehode na bodoči zunanji meji in mejne prehode za obmejni promet.

Mejne kontrolne točke (BIP) so ključnega pomena za osebni promet, prevoz blaga, živali in živil preko zunanjih meja EU. Tu se opravljajo vse tri oblike nadzora, in sicer: carinski, inšpekcijski in policijski. V Sloveniji imamo 6 mejnih kontrolnih točk:

- cestni mejni prehodi: Obrežje, Jelšane in Gruškovje;
- železniški mejni prehod: Dobova;
- letališki mejni prehod: Letališče Ljubljana;
- pristaniški mejni prehod: Luka Koper.

Na teh mejnih prehodih so ustanovljene blagovne carinske izpostave, kjer se izvajajo vsi postopki carinjenja: sprostitev blaga v prost promet in s tem prost vstop blaga v evropski gospodarski prostor ali pa uvedba blaga v katerega izmed carinskih postopkov z ekonomskim učinkom (postopek carinskega skladiščenja, postopek uvoza zaradi izvoza ali postopek začasnega izvoza na oplemenitenje).

Naknadno je bilo določeno, da bodo poleg mejnih kontrolnih točk (BIP) na zunanji meji še trije mejni prehodi, v sklopu katerih bodo blagovne carinske izpostave, kjer se bodo lahko opravljali vsi postopki carinjenja. Ti mejni prehodi so: Zavrč, Metlika in Dragonja.

Med ostale mejne prehode pa sodijo vsi tisti mejni prehodi, ki so ohranili funkcijo mejne carinske kontrole tudi po vstopu Slovenije v EU. To so poleg cestnih in železniških prehodov še vsi morski in letališki mejni prehodi. Glede na to, da so te mejne točke z vstopom Slovenije v EU postale vstopne točke za celotno ozemlje EU, je tudi tu potreben ostrejši carinski nadzor. To pa je hkrati pomenilo potrebo po številčnejšem kadru.

Predvidene kadrovske potrebe na vseh prehodih so temeljile na naslednjih kriterijih:

- kategorija mejnega prehoda (odvisno od delovnega področja mejnega prehoda in vrste dejanj, ki se lahko opravljajo na mejnem prehodu),

- podrobna analiza razpoložljivih podatkov o gibanju prometa preko vsakega posameznega prehoda v letih 1998–2000 in promet tovornjakov v letu 2001,
- organizacija dela na posameznem mejnem prehodu (mikrolokacija mejnega prehoda in prostorska razmestitev delovnih mest).

#### ***4.1.3 Ukinitev mejne kontrole na notranjih mejah EU***

S trenutkom vstopa Slovenije v EU je bila v skladu z evropsko zakonodajo ukinjena carinska kontrola na t. i. notranjih mejah med državami članicami. Carinska kontrola znotraj EU je bila ukinjena z vzpostavitvijo enotnega trga EU leta 1993.

Glavne spremembe, ki jih je prinesla ukinitev mejne kontrole na notranjih mejah so: odprava uvoznih in izvoznih carinskih deklaracij za nakup oz. prodajo z drugimi državami članicami, odstranitev carinske kontrole na mejah tako v potniškem kot tudi v blagovnem prometu in opustitev potrjevanja oz. obračunavanja DDV ob izstopu iz Republike Slovenije oz. vstopu v Republiko Slovenijo iz ostalih držav članic.

Izkušnje in priporočila carinskih uprav držav članic kažejo, da je tudi po ukinitvi notranjih meja EU potrebno ohraniti določen nadzor nad pretokom blaga preko teh mej. CURS je po vzoru drugih držav članic EU ustanovila t. i. mobilne enote. Njihove naloge so: carinska kontrola visoko obdavčljivega blaga, kontrola blaga, ki je zavezano posebnim prepovedim in omejitvam, izvajanje nalog s področja skupne kmetijske politike, naloge s področja trošarin, naloge s področja kontrole skupnega tranzita in določene naloge s področja preiskav.

## **4.2 Kadrovske spremembe**

Po potrditvi Akta o reorganizaciji carinske službe zaradi vstopa Republike Slovenije v EU na seji Vlade 23. 01. 2003 je CURS začela s konkretnimi aktivnostmi na področju kadrovskega prestrukturiranja carinske službe.

Kot osnovno izhodišče za izvajanje potrebnih kadrovskih ukrepov sta bila podatka, da bo potrebno glede na število zaposlenih v carinski službi na dan 15. 3. 2002, to stanje je bilo vzeto kot izhodišče, ko se je pripravljala akta o reorganizaciji, 503 delavce premestiti na druga delovna mesta v okviru carinske službe, od tega 405 delavcev na mejo z Republiko Hrvaško, 454 delavcev pa bo moralo svojo zaposlitev nadaljevati zunaj carinske službe. Pregled kadrovskih potreb na zunanji meji ob vstopu Slovenije v EU v primerjavi s zasedenostjo leta 2002 je prikazan v tabeli 4.1.

**Tabela 4.1** Pregled kadrovskih potreb na zunanji meji 1. 5. 2004 v primerjavi z letom 2002

CU	Naziv	Zasedeno leta 2002				Potrebe 1. 5. 2004			
		Skupaj	Visoka izobrazba	Višja izobrazba	Srednja izobrazba	Skupaj	Visoka izobrazba	Višja izobrazba	Srednja izobrazba
LJ	Izp. Letališče Brnik	39	7	10	22	47	9	10	28
LJ	Izp. Metlika	16	1	3	12	27	5	6	16
LJ	Mejni prehod Krasinec	0				4	0	0	4
LJ	Mejni prehod Božakovo	0				4	0	0	4
LJ	Mejni prehod Krmačina	0				4	0	0	4
LJ	Mejni prehod Radovica	0				4	0	0	4
LJ	Mejni prehod Brezovica	0				4	0	0	4
LJ	Izp. Obrežje	47	2	5	40	114	12	18	84
LJ	Izp. ŽP Dobova	14	1	1	12	25	1	5	19
LJ	Mejni prehod Babno polje	6	0	1	5	7	0	0	6
LJ	Mejni prehod Novi kot	0				4	0	0	4
LJ	Mejni prehod Podplanina	2	0	0	2	4	0	0	4
LJ	Mejni prehod Petrina	6	0	1	5	10	1	1	8
LJ	Mejni prehod Osilnica	0				4	0	0	4
LJ	Mejni prehod Vinica	5	0	0	5	7	0	1	6
LJ	Mejni prehod Sodevci	0				4	0	0	4
LJ	Mejni prehod Žuniči	0				4	0	0	4
LJ	Mejni prehod ŽP Metlika	4	1	2	1	5	0	1	4
LJ	Mejni prehod Slovenska vas	10	0	0	10	14	0	4	10
LJ	Mejni prehod Planina	0				4	0	0	4
LJ	Mejni prehod Rigonce	15	0	4	11	15	0	4	11
LJ	Mejni prehod Rakovec	0				4	0	0	4
LJ	Mejni prehod Orešje	4	0	0	4	6	0	0	6
LJ	Mejni prehod Stara vas	0				4	0	0	4
LJ	Mejni prehod Nova vas	0				4	0	0	4
CE	Mejni prehod Rogatec	9	0	1	8	10	0	1	9
CE	Mejni prehod Bistrica ob Sotli	8	0	1	7	10	0	1	9
CE	Mejni prehod Rajnkovec	0				4	0	0	4
CE	Mejni prehod Rogatec I	0				4	0	0	4
CE	Mejni prehod Dobovec	16	0	2	14	19	1	4	14
CE	Mejni prehod Imeno	5	0	0	5	6	0	0	6
CE	Mejni prehod Sedlarjevo	0				4	0	0	4



Organizacijske in kadrovske spremembe

CE	Mejni prehod Podčetrtek	0				4	0	0	4
MS	Mejni prehod Središče ob Dravi I	0				4	0	0	4
MS	Izp. Ormož	8	0	1	7	10	1	1	8
MS	Mejni prehod Razkrižje	5	0	0	5	4	0	0	4
MS	Izp. Gibina	6	0	1	5	7	1	1	5
MS	Izp. Petišovci	11	0	3	8	19	1	4	12
MS	Izp. ŽP Lendava	5	2	1	2	5	2	1	2
MS	Izp. Središče ob Dravi	22	1	4	17	23	1	4	18
MS	Mejni prehod Hotiza	0				4	0	0	4
KP	Izp. Luka Koper	45	5	9	31	73	8	15	50
KP	Izp. Piran	7	0	0	7	9	1	0	8
KP	Morski mejni prehod Izola	2	0	0	2	4	0	0	4
KP	Morski mejni prehod Koper	0				8	0	0	8
KP	Izp. Sečovlje	19	1	4	14	21	1	4	16
KP	Izp. Sočerga	14	0	4	10	18	1	4	13
KP	Mejni prehod Brezovica pri Gradinu	0				4	0	0	4
KP	Mejni prehod Rakitovec	0				4	0	0	4
KP	Mejni prehod Podgorje	0				6	0	0	6
KP	Izp. Dragonja	19	1	3	15	27	5	6	16
KP	Letališče Portorož	3	0	0	3	4	0	0	4
MB	Izp. Letališče Maribor	3	0	1	2	7	1	1	5
MB	Izp. Gruškovje	43	1	4	38	95	11	16	68
MB	Mejni prehod Zgornji Leskovec	5	0	0	5	4	0	0	4
MB	Izp. Zavrč	25	1	4	20	32	6	6	20
MB	Mejni prehod Drenovec	0				4	0	0	4
MB	Mejni prehod Meje	0				6	0	0	6
SŽ	Izp. ŽP Ilirska Bistrica	10	0	3	7	14	1	4	9
SŽ	Izp. Jelšane	23	1	4	18	64	9	14	41
SŽ	Mejni prehod Novokračine	0				4	0	0	4
SŽ	Izp. Starod	21	1	4	16	25	1	5	19
SŽ	Mejni prehod Starod I	0				4	0	0	4
SŽ	Izp. ŽP Hrpelje Kozina	5	0	1	4	7	1	1	5
	<b>Skupaj</b>	<b>507</b>	<b>26</b>	<b>82</b>	<b>399</b>	<b>912</b>	<b>81</b>	<b>144</b>	<b>691</b>

Vir: Reorganizacija CURS zaradi vstopa Republike Slovenije v EU 2002, 26, 27.

Glede na to da se je zaradi neizvajanja nadomestnih zaposlitev ob odhodih delavcev število delavcev ves čas zmanjševalo, kar je razvidno tudi iz tabele 4.1, se je število

predvidenih premestitev v druge državne organe zmanjšalo. Tako je dejansko prišlo do 341 premestitev v druge državne organe, od tega je bilo 11 premestitev izvedenih v letu 2003 in 330 v letu 2004 (Zaključno poročilo o uresničevanju reorganizacije CURS 2004, 3).

**Tabela 4.2** Gibanje števila zaposlenih v CURS

	31. 12. 2001	31. 12. 2002	31. 12. 2003	31. 01. 2004	29. 02. 2004	31. 03. 2004	30. 04. 2004	01. 05. 2004
GCU	207	209	221	222	221	228	227	269
DU Celje	118	119	114	122	122	120	123	138
DU Dravograd	86	85	83	77	76	75	75	37
DU Jesenice	213	208	200	180	179	177	176	87
DU Koper	227	227	212	211	211	211	211	218
DU Ljubljana	400	392	387	412	412	411	299	291
DU Maribor	331	334	324	318	318	318	315	228
DU Murska Sobota	249	246	240	234	231	231	230	142
DU Nova Gorica	222	209	197	197	196	194	191	112
DU Sežana	251	251	245	244	243	242	242	193
DU Brežice							109	168
SKUPAJ	2304	2280	2223	2217	2209	2207	2198	1883

Vir: Zaključno poročilo o uresničevanju reorganizacije CURS 2004, 3.

V želji, da se za presežne delavce izberejo kadrovske ukrepi, ki bi imeli najmanj negativnih posledic tako za delavce kot za carinsko službo, in upošteva dejstvo, da se bodo zaradi vstopa Republike Slovenije v EU v posameznih drugih državnih organih pojavile potrebe po novih delavcih, ter upošteva zastavljeni cilj, da naj nihče od delavcev ne bi izgubil zaposlitve, je bil v aprilu 2003 sprejet interni plan aktivnosti kadrovskega prestrukturiranja. Osnovno izhodišče predvidenih ukrepov in aktivnosti je bilo, da se za potrebno število delavcev, ki dela ne bodo mogli nadaljevati v carinski službi, poskuša najti možnost nadaljevanja zaposlitve v drugih državnih organih.

## **5 REŠEVANJE SOCIALNO-EKONOMSKIH POSLEDIC**

Carinska služba je bila prvi organ v državni upravi, ki se je znašla pred problemom reorganizacije službe in s tem reševanja presežnih delavcev. V Sloveniji v času reorganizacije carinske službe ni bilo zakonskih predpisov, ki bi urejali reševanje presežnih delavcev v državni upravi. Pri reševanju presežnih delavcev se je tako uporabljala splošna delovno pravna zakonodaja in sicer Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 56/02, 110/02,2/04 in 10/04) in določila kolektivne pogodbe za negospodarstvo.

### **5.1 Izhodišča**

Pri reševanju socialno-ekonomskih posledic reorganizacije si je carinska služba postavila naslednja izhodišča:

- carinski službi ohraniti položaj in status enega izmed pomembnih državnih upravnih organov,
- tudi po reorganizaciji službe in prerazporeditvi delavcev ohraniti oziroma zagotoviti primeren status carinskih delavcev,
- delavce katerih delo bo postalo nepotrebno, prerazporediti na druga opravila v carinski službi v istem ali drugem carinskem uradu oziroma v okviru GCU ali na delo k drugim državnim organom, tako da ne bi prihajalo do prenehanj delovnega razmerja,
- izobraziti in usposobiti carinske delavce za izvajanje novih nalog in pooblastil, bodisi v okviru carinske službe ali pri drugih državnih organih,
- delavcem, katerim ne bo možno zagotoviti zaposlitve znotraj carinske službe niti v okviru drugih državnih organov, predvideti v programu razreševanja presežnih delavcev najprimernejši ukrep.

### **5.2 Kadrovska struktura zaposlenih v carinski službi pred reorganizacijo**

Kot izhodišče za pripravo kadrovskega prestrukturiranja carinske službe je bilo vzeto leto 2002, ko je bilo v carinski službi zaposlenih 2308 delavcev, od tega 656 žensk, povprečna starost delavcev pa je bila 39,2 leti. Podrobna kadrovska struktura zaposlenih je razvidna iz tabele 5.1. Cilj reorganizacije je bil, da se število delavcev, glede na potrebe carinske službe na dan 01. 05. 2004 zmanjša na 1883 delavcev.

**Tabela 5.1** Kadrovska struktura zaposlenih leta 2002

Organizacijska enota	Število zaposlenih	Ženske	Izobrazba				Povprečna starost
			I.-IV.	V.	VI.	VII.	
GCU	218	97	4	63	14	137	37,4
CELJE	120	49	3	65	20	32	36,8
DRAVOGRAD	84	24	6	49	10	19	40,6
JESENICE	210	35	6	133	39	32	42,1
KOPER	229	49	4	152	42	31	38,9
LJUBLJANA	398	144	5	218	79	96	37,4
MARIBOR	333	55	10	234	45	44	41,1
MURSKA SOBOTA	249	68	6	172	37	34	38,5
NOVA GORICA	214	61	7	142	27	38	40,8
SEŽANA	253	74	10	165	44	34	38,6
SKUPAJ	2308	656	61	1393	357	497	39,2

Vir: Reorganizacija CURS zaradi vstopa Republike Slovenije v EU 2002, 44.

### 5.3 Kadrovski ukrepi

Z namenom, da se ugotovi, kakšna je pripravljenost delavcev pri razreševanju delovno pravnega statusa v primeru, da njihovo delo v carinski službi ne bo več potrebno, je carinska služba že leta 2001 izvedla anketo med zaposlenimi. Pri anketiranju je sodelovalo 98 % vseh zaposlenih. Rezultati ankete so prikazani v tabeli 5.2.

**Tabela 5.2** Zaposlitveni interesi carinskih delavcev

Org. enota	Št.	Delo na drugem delovnem mestu v carini	Delo v drugem CU ali GCU	Delo v policiji	Delo v DURS	Delo v drugem inšpek. organu	Delo v drugem uprav. organu	Prekvilifikacija	Dokup zavarovalne dobe	Odpravnina	Predčasna upokožitve
GCU	151	87	20	21	36	32	46	71	17	15	11
Celje	116	80	16	31	27	28	35	69	10	12	3
Dravograd	77	64	5	16	15	12	23	40	8	2	17
Jesenice	213	155	54	32	55	80	68	136	26	13	44
Koper	213	147	8	29	48	54	64	97	37	17	42
Ljubljana	291	223	40	36	60	61	120	189	21	21	28
Maribor	315	279	9	104	51	60	63	199	48	10	36
Murska Sobota	241	178	11	107	32	42	41	137	29	9	28
Nova Gorica	191	121	29	29	36	57	73	113	20	13	50
Sežana	197	176	19	46	36	50	80	154	17	6	21
SKUPAJ	2005	1510	211	451	396	476	613	1205	233	118	280

Vir: Carinska uprava Republike Slovenije 2001.

Iz rezultatov ankete lahko razberemo, da so bili delavci najbolj zainteresirani za ohranitev zaposlitve v okviru carinske službe.

Carinska služba si je prizadevala, da se za odvečno število delavcev izberejo kadrovske ukrepi, ki bi imeli najmanj negativnih posledic tako za delavce kot za carinsko službo. Pri tem se je upoštevalo dejstvo, da se bodo zaradi vstopa Republike Slovenije v EU v posameznih drugih državnih organih pojavile potrebe po novih delavcih. Aprila 2003 je bil sprejet interni načrt aktivnosti kadrovskega prestrukturiranja. Osnovno izhodišče predvidenih ukrepov in aktivnosti je bilo, da se poskuša za delavce, ki dela ne bodo mogli nadaljevati v carinski službi, najti možnost zaposlitve v drugih državnih organih.

Da bi bili prehodi delavcev v druge državne organe čim manj boleči, se je delavcem najprej ponudila možnost premestitve na podlagi izkazanega zaposlitvenega interesa. V ta namen so bili vsi zaposleni junija 2003 seznanjeni s kadrovske potrebami drugih državnih organov in možnostmi premestitve carinskih delavcev. Pri tem je bila ob izpolnjevanju pogojev prednostna premestitev v policijo. Ker v trenutku sprejema odločitve o takšnem načinu razporejanja ni bilo mogoče zagotovo predvideti, kakšen bo odziv delavcev, je bila kot nadomestna možnost še vedno predvidena tudi priprava programa razreševanja presežnih delavcev, v okviru katerega so bili delavci, ki bi morali zapustiti carinsko službo, določeni po formalnih kriterijih. Formalno je bil določen tudi organ, v katerega naj bi jih premestili. Vendar se je izkazalo, da je bil odziv delavcev na ponujene možnosti prezaposlitve nad pričakovanji oziroma je celo

presegel potrebe po premestitvah v drug državni organ. To je glede na anketo, ki je bila izvedena med delavci leta 2001, nekoliko presenetljivo.

V okviru reorganizacije carinske službe je bilo v druge državne organe v letu 2004 premeščenih skupaj 330 delavcev, in sicer (Poročilo o delu carinske službe v letu 2004 2005, 30):

- Policija: skupaj 169 delavcev, od tega 112 zaradi prenosa pristojnosti opravljanja mejne kontrole na mejnih prehodih za obmejni promet z Italijo in Avstrijo, 49 na osnovi vloge in 8 strokovno tehničnih delavcev z manj kot V. stopnjo izobrazbe,
- Davčna uprava Republike Slovenije: 79 delavcev,
- Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij: 44 delavcev,
- Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja: 10 delavcev,
- Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije: 7 delavcev,
- Ministrstvo za informacijsko družbo: 1 delavec,
- Ministrstvo za zunanje zadeve: 1 delavec,
- Prometni inšpektorat Republike Slovenije: 13 delavcev,
- SOVA: 6 delavcev.

Vse premestitve so bile opravljene uspešno, saj nihče izmed delavcev ni ugovarjal sklepu o premestitvi.

S premestitvijo delavcev v druge državne organe je CURS 1. 5. 2004 dosegla ciljno stanje zaposlenih, načrtano v aktu o reorganizaciji, saj je bilo na ta dan zaposlenih 1883 delavcev.

Čeprav je za carinsko službo kot organ ciljno stanje zaposlenih po reorganizaciji doseženo, so v nekaterih carinskih uradih še vedno manjša odstopanja od predvidenega števila zaposlenih po reorganizaciji. Predvsem v carinskih uradih, pri katerih se je že vnaprej pričakovalo, da bo zaradi vstopa v EU prišlo do zmanjšanja večjega števila zaposlenih, se je zaposlovanje v zadnjih letih pred vstopom v EU zelo omejevalo oziroma ga sploh ni bilo. Tako je bila ob reorganizaciji starostna struktura, ki bi omogočala fleksibilnejše premeščanje delavcev, v teh uradih zelo neugodna. Zaradi tega je v teh uradih po reorganizaciji ostalo več zaposlenih, kot je bilo načrtovano glede na potrebe, saj so ostali predvsem starejši delavci in delavci s statusom invalidnosti, kar je omejevalno vplivalo na premeščanje delavcev v druge carinske urade. Za starejše in težje zaposljive delavce, ki so tudi po reorganizaciji ostali na delu v carinski službi, je omogočen dokup pokojninske dobe, kar je bilo predvideno tudi v aktu o reorganizaciji CURS.

Izbor delavcev, pri katerih je bil izveden dokup pokojninske dobe, je temeljil na predpostavkah:

- da je delo delavcev v uradih nepotrebno in se za število izvedenih dokupov zmanjša dovoljeno število zaposlenih na CURS, določeno v kadrovskem načrtu za leto 2004 in 2005;
- da so delavci zaradi starosti in invalidnosti neprimerni za premestitev na oddaljenejšo lokacijo dela – na južno mejo oziroma v CU Brežice, v CU Ljubljano na Izpostavo Metlika in Izpostavo Petrina, kjer je izkazana potreba po dodatnih delavcih;
- da so stroški zaposlitve teh delavcev do izpolnitve minimalnih pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine višji od zneska dokupa.

Dokup pokojninske dobe je bil izveden za 17 delavcev. Povprečna doba dokupa je bila 2 leti in 10 mesecev (Poročilo o delu carinske službe v letu 2004 2005, 31).

Poleg premestitev na delo v druge državne organe je bilo znotraj carinske službe izvedenih preko 500 premestitev na druga delovna mesta v istem ali drugem carinskem uradu. Na izdane sklepe o razporeditvi je bilo vloženi 12 ugovorov, ki pa so bili na vladni komisiji za pritožbe vsi zavrnjeni kot neutemeljeni. Dva izmed teh delavcev sta sprožila delovni spor.

Kljub temu, da je bilo ob izvajanju premestitev po reorganizaciji osnovno vodilo, da se za vsakega delavca poišče optimalna oziroma zanj najustreznejša premestitev, le-te pri vseh delavcih ni bilo mogoče realizirati. Predvsem pri premestitvi na delo na mejo z Republiko Hrvaško se morajo nekateri delavci voziti zelo daleč, kar je dejansko največji negativni učinek izvedene reorganizacije. Zaradi tega je bil ob reorganizacije sklenjen poseben dogovor s sindikatom, na podlagi katerega je bila podana zaveza vodstva CURS, da naj bi se premeščeni delavci poskušali čim prej premestiti bližje prejšnji lokaciji dela, najkasneje v roku dveh let pa naj bi se na njihova delovna mesta premestili drugi delavci. Na ta način se poskuša breme reorganizacije čim bolj enakomerno porazdeliti med vse carinske delavce.

S kadrovsko reorganizacijo v smislu zagotovitve ustrezne kadrovske strukture v vseh organizacijskih enotah CURS pa delo na kadrovskem področju še ni zaključeno. V postopku realizacije so še projekti oziroma naloge, ki CURS glede na sprejete akte o reorganizaciji kratkoročno in dolgoročno zavezujejo predvsem k:

- nenehnemu iskanju možnosti premestitve delavcev, zlasti tistih, ki se na novo delovno mesto vozijo nad 100 kilometrov, bližje lokaciji dela pred

- izvedeno reorganizacijo, predvsem z nadomeščanjem delavcev, katerim bo prenehalo delovno razmerje in bo izkazana potreba po njihovi nadomestitvi,
- analizi ustreznosti postavljene nove organizacije in sistematizacije službe glede na obseg in vsebino dela ter prometne tokove ter posledično prilagoditvi organizacije službe in sistematizacije delovnih mest ugotovitvam analize.



## 6 NOVE NALOGE CARINSKE SLUŽBE OB VSTOPU SLOVENIJE V EU

Z vstopom Slovenije v EU se je spremenila tudi temeljna vloga slovenske carinske službe. V razmerah skupnega evropskega trga so se slovenski cariniki pridružili 130.000 carinskim uslužbencem iz 15 uprav držav članic, ki so do 1. maja 2004 varovali trg s 370 milijoni potrošnikov. Carina ima vlogo vratarja EU. Carina kontrolira in nadzira uvoz izdelkov iz tretjih držav na zunanji meji EU, pobira carinske dajatve, DDV in trošarine ter hkrati varuje interese EU in njenih državljanov.

Razvoj Evropske carinske unije v enotni trg Skupnosti je imel za posledico opustitev vseh notranjih mej med državami članicami. To je povečalo pomen kontrol na zunanjih mejah oziroma so te postavljene v središče pozornosti.

### 6.1 Osnovne naloge

Osnovne naloge, ki jih opravlja carinska služba po vstopu Slovenije v EU, izhajajo iz carinskega zakona in njegovih izvedbenih predpisov oziroma evropskega carinskega kodeksa in pravil, določenih na ravni EU, ki so namenjena izvedbi evropskega carinskega kodeksa ter nacionalnih pravil pri izvajanju evropskega carinskega kodeksa. Izvajanje carinskih predpisov Evropske skupnosti je natančno opredeljeno v Zakonu o izvajanju carinskih predpisov Evropske skupnosti (Ur. list RS, št. 25/2004).

Dejavnosti carinskih organov v zvezi s kontrolo vnosa blaga na meji EU opredeljujemo, glede na dodatno prevzete naloge, in sicer:

- carinsko preverjanje blaga na meji: carinski organi so nameščeni na meji kot stalne ekipe in mobilne enote, katerih glavna naloga je kontrola blaga in izvajanje predpisov, ki določajo prepovedi in omejitve;
- izvajanje pravnih posledic v primeru ugotavljanja kršitev omenjenih predpisov: carinski organi morajo izvesti postopke, da se glede na kršitve izvedejo posledice, ki so lahko zavrnitev blaga, odvzem blaga, predlog za uvedbo prekrška, prijava pristojnemu organu in ovadba tožilstvu;
- carinski dolg: v mnogih primerih istočasno z odkritjem kršitve predpisov o prepovedih in omejitvah nastane tudi carinski dolg; carinski organi morajo opredeliti primer in glede na dejansko stanje določiti podlage ter obračunati carinski dolg;
- sankcije: carinski organi so pooblašteni, da na kraju samem izrekajo mandatne kazni za nekatere prekrške, poleg tega carinski organi vodijo postopek o prekršku in izrekajo kazni; kot varstveni ukrep se lahko izreče tudi odvzem blaga.

Carinska služba na mejnih prehodih opravlja še celo vrsto drugih nalog, ki izhajajo iz mednarodnega prava, prava EU in direktiv EU, prenesenih v nacionalno pravo.

Po mednarodnem pravu mora mejna carinska služba izvajati sporazum o maloobmejnem prometu z Republiko Hrvaško in sporazum o opravljanju mejne kontrole v potniškem prometu med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško.

Pravo EU določa vsem carinskim organom držav članic EU izvajanje nalog na področju prepovedi in omejitev. Najpomembnejše uredbe, ki nalagajo nove naloge, so:

- Uredba o kontroli iznosa blaga z dvojnimi namenoma iz Skupnosti,
- Uredba EGS 259/39: kontrola uvoza in izvoza odpadkov,
- Uredba EGS 3093/94: kontrola uvoza in izvoza naprav, ki vsebujejo pline, ki uničujejo ozonski plašč,
- Uredba EGS 2455/92: kontrola uvoza in izvoza nevarnih kemikalij,
- Uredba ES 939/97: kontrola uvoza in izvoza zaščitnih živalskih in rastlinskih vrst,
- Uredba EGS 339/93: kontrola uvoza blaga, ki je nevarno za uporabo z vidika varnosti potrošnika; gre za prepoved vnosa blaga, predvsem strojev, naprav in aparatov, ki nimajo varnostnih atestov in niso primerni za varno uporabo,
- Uredba ES 3295/94: preprečevanje uvoza blaga, s katerim se kršijo pravice, ki izhajajo iz intelektualne lastnine; gre za ponarejeno blago, neupravičeno rabo patentov in modelov.

Tudi pri blagovnem carinjenju se izvaja pravo EU. S tem so povezane nove naloge pri izvajanju ukrepov trgovinske politike, prepovedi in omejitev ter kmetijstva. Predvsem gre za izvajanje naslednjih predpisov:

- Uredba ES 3285/94: za blago iz tretjih držav ne veljajo količinske omejitve, razen za tekstilno blago in blago iz določenih držav,
- Uredba ES 520/94: vodenje uvoznih in izvoznih kontingentov,
- Uredba EGS 3030/93: uvoz tekstilnega blaga iz določenih tretjih držav,
- Uredba ES 3036/94: uvoz tekstilnega blaga v EU iz nekaterih tretjih držav,
- Uredba ES 3381/94: kontrola izvoza blaga z dvojnimi namenoma uporabe,
- Uredba ES 384/96: uvedba dajatev v primeru dampinškega uvoza,
- Uredba ES 2026/97: uvedba zaščitnih carin za blago iz tretjih držav, v primeru motenj na trgu,

- Uredba ES 1172/95: statistika Skupnosti s tretjimi državami, ki temelji na ECL; podatke zajema nacionalna carina.

Poleg navedenih predpisov morajo carinski organi pri svojem delu upoštevati tudi predpise, ki se nanašajo na uvoz kemikalij in živil ter veterinarske predpise, fitosanitarne predpise, predpise, ki se nanašajo na uvoz medicinskih pripomočkov in zdravil, predpise, ki urejajo uvoz in izvoz odpadkov in predpise o predhodnih sestavinah za prepovedane droge.

## **6.2 Dodatne naloge**

V razmerah polnopravnega članstva, ko je postala slovenska meja z Republiko Hrvaško zunanja meja EU, izvaja slovenska carina na mejnih prehodih nove naloge za potrebe carinskih služb celotne EU. Te naloge so predvsem:

- kontrola in potrjevanje blaga v potniškem prometu;
- kontrola in potrditev iznosa blaga, ki je bilo ocarinjeno v katerem koli kraju EU in je izstopilo na mejnem prehodu Slovenije;
- kontrola in potrjevanje izstopa blaga, ki je predmet subvencij iz naslova skupne kmetijske politike – SKP, s celotnega carinskega območja;
- skupni tranzitni postopek;
- izvajanje uvoznih postopkov oziroma carinjenja za podjetja, ki imajo sedež v drugih državah EU;
- obveščanje Evropske komisije o postopkih z ekonomskim učinkom ter posredovanje podatkov o izdanih dovoljenjih;
- medsebojno sodelovanje in pomoč držav članic na področju izterjave.

Zaradi izvajanja teh dodatnih nalog je carinska služba okrepila kadre na zunanji meji EU.

### **6.2.1 Izvajanje mehanizmov SKP EU v okviru carinske službe**

Z vstopom Slovenije v EU je dobila carinska služba pomembno nalogo s področja SKP. SKP EU je ena izmed najstarejših skupnih evropskih politik. Več desetletij je bilo kmetijsko področje najbolj enotno urejeno in je najbolj povezovalo države članice. Izvajanje kmetijske politike EU temelji na treh načelih: enotnosti trga, dajanju prednosti domači pridelavi in finančni solidarnosti članic. Kmetijska politika EU je bila zasnovana z Rimsko pogodbo leta 1957, v kateri so zapisani temeljni cilji in načela SKP, ki se niso spremenili vse do danes. Temeljni cilji skupne kmetijske politike so zapisani v 39. členu Rimske pogodbe in so naslednji: zagotavljati redno oskrbo z živili

po sprejemljivih cenah za potrošnike, zagotavljati primerno življenjsko raven za kmetijske pridelovalce, povečati storilnost v kmetijski pridelavi in stabilizirati kmetijske trge (Skr 2003, 3).

S pomočjo mehanizmov SKP želi EU zaščititi domačo proizvodnjo živil, ne glede na cene na tujih trgih. S tem podpira kakovostno pridelavo in predelavo živil in stabilne cene na notranjem trgu ter omejuje vstop tujih živilskih izdelkov po nizkih cenah na domače tržišče. S posebnimi mehanizmi neposrednih plačil štiti kmete in s tem posredno razvoj podeželja. S pomočjo intervencijskih ukrepov zagotavlja EU najnižje enotne odkupne cene presežnih živil vsem proizvajalcem hrane, medtem ko z zunanjetrgovinskimi mehanizmi ureja blagovno menjavo s tretjimi državami.

V zadnjem obdobju SKP poleg uresničevanja osnovnih ciljev vse večjo pozornost namenja tudi varovanju okolja in razvoju podeželja. Pomembnost tega področja odraža tudi dejstvo, da je EU za kmetijstvo v preteklosti namenjala večina sredstev evropskega proračuna in ima nepravilno izvajanje kmetijske politike velike finančne posledice za države članice.

SKP se financira iz skupnega sklada, v katerega prispevajo sredstva vse članice EU.<sup>7</sup> Sredstva iz sklada za posamezne tržne mehanizme se delijo preko nacionalnih institucij.

Krovna institucija za področje SKP v Sloveniji je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki je za operativno izvajanje mehanizmov SKP ustanovilo plačilno agencijo – Agencijo Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (v nadaljevanju ARSKTRP).

Naloge ARSKTRP so (Skr 2003, 12):

- sprejem in preverjanje vlog za izdajo izvoznih dovoljenj ter izdaja izvoznih dovoljenj,
- sprejem vlog za izplačila izvoznih nadomestil,
- administrativno preverjanje popolnosti in upravičenosti vlog za uveljavljanje izvoznih nadomestil,
- preverjanje dokumentacije, ki jo prejme od izvoznikov in CURS, glede upravičenosti do izplačil izvoznih nadomestil za posamezno vlogo,
- izvrševanje izplačil izvoznih nadomestil.

Področje SKP je urejeno v uredbah EU, v katerih so natančno opredeljeni in opisani postopki za izvajanje zunanjetrgovinskih mehanizmov SKP, in sicer postopki za izdajanje uvoznih in izvoznih dovoljenj, predhodne in naknadne kontrole upravičenosti

---

<sup>7</sup> EAGGF – The European Agricultural Guidance and Guarantee Fund ali v slovenskem prevodu EKUJS – Evropski kmetijski upravljalni in jamstveni sklad (Skr 2003, 3).

do izplačevanja izvoznih nadomestil in kmetijske kvote. Carinska služba izvaja naloge, ki jih neposredno narekujejo uredbe EU oziroma so delegirane s strani ARSKTRP.

Naloge carinske službe so (Skr 2003, 13):

- kontrola dejanskosti in pravilnosti postopkov pri izvozu živilskega blaga, kar je pogoj za izplačilo izvoznih nadomestil;
- administrativni pregled popolnosti in usklajenosti uvozne in izvozne dokumentacije;
- izvajanje predhodnih fizičnih pregledov na podlagi analize tveganja pri izvozu blaga, za katero bo zahtevano izplačilo izvoznih nadomestil in pregledov zamenjave tovrstnega blaga, ko blago zapušča ozemlje EU;
- zagotavljanje nadzora dejanskega izvoza blaga z ozemlja EU in spoštovanje 60-dnevnega izvoznega roka;
- izvajanje naknadnih kontrol po izplačilu izvoznih nadomestil;
- opravljanje kemijskih analiz vzorcev blaga, ki se odzamejo pri fizičnih pregledih, v carinskem laboratoriju.

Za izvajanje teh nalog je bil v GCU ustanovljen oddelek za SKP, v vseh CU pa so bile osnovane ekipe carinskih delavcev, ki so posebej usposobljeni za izvajanje nalog v okviru SKP. Oddelek za SKP v GCU je prevzel naloge s področja priprav, organizacije in koordinacije izvajanja mehanizmov SKP ter usklajevanja dela z drugimi institucijami ter Evropsko komisijo. V CU izvajajo postopke za uporabo sistema izvoznih nadomestil, ki jih predpisuje Uredba Evropske komisije številka 800/99, postopke za uporabo izvoznih in uvoznih dovoljenj – uredba ES številka 1291/01 in naloge s področja predhodnih fizičnih kontrol blaga, ki jih narekuje uredba ES številka 386/90 (Skr 2003, 5).

Za področje SKP je na posameznem CU posebej usposobljenih od 3 do 5 zaposlenih.

Kako pomembno je to področje, nam delno lahko pokažejo tudi podatki o izplačanih izvoznih nadomestilih prikazani v tabeli 6.1.

**Tabela 6.1** Pregled izplačanih izvoznih nadomestil v letu 2004

SEKTOR	NADOMESTILO (v EUR)	%
12 Riž	4.635,70	0,12
13 Proizvodi iz žit	3.728,01	0,10
15 Teletina in govedina	63.685,51	1,70
16 Prašičje meso	410.675,29	10,95
18 Jajca	56.843,62	1,52
19 Mleko in mlečni izdelki	2.709.561,76	72,21
24 Sirupi in drugi izdelki iz sladkorja	25.579,31	0,68
30 Proizvodi, ki niso v prilogi I Rimske pogodbe	477.261,35	12,72
<b>SKUPAJ</b>	<b>3.751.970,55</b>	<b>100,00</b>

Vir: Poročilo o delu carinske službe v letu 2004 2005, 9.

### **6.2.2 Trošarine**

Reorganizacija na področju izvajanja trošarinskega sistema je bila povezana s spremenjenimi postopki pri gibanju trošarinskih izdelkov po vstopu Slovenije v EU. Trošarinska zakonodaja je bila dopolnjena s pravili o gibanju trošarinskih izdelkov znotraj enotnega carinskega območja EU. Obseg harmoniziranih trošarinskih izdelkov na ravni EU se je razširil na trda goriva in električno energijo. Posebno obravnavo imajo v trošarinski zakonodaji obnovljivi viri energije, to so biogoriva. Poleg materialne zakonodaje s področja trošarin se je spremenil tudi Zakon o davčnem postopku, ki predstavlja osnovni procesni predpis za izvajanje postopkov na področju trošarin (CURS 2005).

Gibanje trošarinskih izdelkov na notranjem trgu EU je kljub opustitvi carinskih mej pod posebnim režimom nadzora. Zaradi pomembnosti tega novega področja dela se je CURS v organizacijskih enotah za trošarine kadrovsko okrepila. Za izvajanje nalog v zvezi z izmenjavo podatkov s področja trošarin s pristojnimi organi Evropske komisije in drugimi državami članicami je bil na GCU ustanovljen poseben oddelek.

### **6.2.3 Naloge povezane z vzdrževanjem sistema TARIC**

Pogoj za delovanje carinske unije in s tem skupnega trga EU je enotno izvajanje zunanjetrgovinskih predpisov v vseh državah članicah EU. Ta enotnost se zagotavlja s TARIC-om – Integrirano tarifo skupnosti.<sup>8</sup> TARIC je pripomoček, narejen s pomočjo informacijske tehnologije, v katerem so združeni vsi ukrepi, ki jih je potrebno izvajati ob uvozu oziroma izvozu blaga v EU oziroma iz EU.

<sup>8</sup> TARIC je akronim, ki izhaja iz francoskega imena Tarif Integre da la Communaute (angleško: Integrated Tariff of the Community) ali po slovensko Integrirana tarifa skupnosti (Leskovar 2004, 4).

TARIC je elektronska zbirka podatkov. Vzdržuje jo oziroma vanjo vnaša vse podatke o predpisih Evropska komisija ter generalna direkcija za davke in carinsko unijo – DG TAXUD. Preko noči se spremembe TARIC-a iz Bruslja prenesejo v zbirke podatkov TARIC posameznih carinskih uprav članic EU, ki jim lahko dodajo tudi nacionalne ukrepe ter jih uporabijo pri izvajanju carinskih postopkov in ponudijo kot informacijo gospodarstvu.

Najpomembnejše informacije, ki jih nudi TARIC, so ukrepi. Najpomembnejši ukrepi so: carinske stopnje za uvoz blaga iz tretjih držav, opustitev carinskih stopenj, preferencialne carinske stopnje, uvedene na podlagi sporazumov o prosti trgovini, ki jih je EU sklenila s tretjimi državami, preferencialne ugodnosti, ki jih EU daje manj razvitim državam v okviru splošne sheme preferencialov. Za pridobitev teh ugodnosti je včasih potrebno pridobiti količino v okviru tarifne kvote. Velikokrat je uvoz nekega blaga mogoč le ob predložitvi predpisanega dovoljenja ali je celo prepovedan. Ob izvozu blaga iz EU so pomembni ukrepi v zvezi z izvoznimi vzpodbudami za izvoz kmetijskih proizvodov.

Da bi uporabili pravilen ukrep, moramo poznati uvrstitev blaga v nomenklaturo, poreklo blaga ob uvozu oziroma namembno državo ob izvozu in datum izvajanja ukrepa. TARIC nam za vsak konkreten primer poda informacijo o dajatvah, ki jih je treba plačati, o pogojih, ki morajo biti izpolnjeni, da se lahko uveljavijo določene ugodnosti, možnih prepovedih in omejitvah ter višini izvoznih nadomestil.

CURS je dodala v TARIC nacionalne ukrepe, ki se izvajajo ob uvozu, in sicer plačilo DDV in trošarine. Tako nam slovenski TARIC poleg podatkov o ukrepih, ki veljajo za celotno EU, nudi še podatke o ukrepih, ki veljajo le za uvoz v Slovenijo. TARIC je tudi zelo koristen pripomoček za informiranje gospodarstva o pogojih uvoza in izvoza.

Za uspešno delovanje in uporabo sistema TARIC je CURS (CURS 2005):

- vzpostavila bazo TARIC,
- izdelala program za dnevno usklajevanje s podatki DG TAXUD,
- izdelala program za dodajanje nacionalnih ukrepov,
- izdelala spletni brskalnik po bazi TARIC,
- izdelala model za izračun dajatev,
- povezala TARIC z EUCIS,
- omogočila dostop do baze TARIC preko spletnih SOAP-funkcij,
- omogočila neomejeno pridobitev baze TARIC in dnevnih sprememb brez zaupnih podatkov.

Za prevzem nalog v zvezi s TARIC-om je CURS odprla oddelek za TARIC na GCU, vzpostavila center za TARIC in kvote na CU Jesenice ter pripravila navodila za uporabo TARIC-a in izračunavanje uvoznih dajatev.

V center za TARIC in kvote na CU Jesenice je zaposlenih 20 delavcev. Center ima naslednje naloge: nadzoruje delovanje baze in aplikacije TARIC, nadzoruje dnevno spreminjanje baze TARIC, posreduje v primeru nepravilnega delovanja, v bazo vnaša ukrepe na podlagi nacionalnih predpisov ter nudi pomoč carinskim delavcem in gospodarstvu v zvezi z ukrepi zajetimi v TARIC-u, v zvezi z izračunom dajatev in pogoji za uvoz in izvoz blaga.

#### ***6.2.4 Naloge s področja tranzita***

Z vstopom Slovenije v EU je prišlo na področju tranzitnega postopka do velikih sprememb, saj je carina prešla na nov računalniško podprt tranzitni postopek (NCTS – New Computerised Transit System). Cilj NCTS-a je računalniško povezati države članice EU in pogodbenice Konvencije o skupnem tranzitnem postopku ter zagotoviti hitrejšo izvedbo tranzitnih postopkov in s tem hitrejši pretok blaga. NCTS je zasnovan na medsebojni elektronski povezanosti vseh carinskih uprav držav pogodbenic in centralno službo v Bruslju na eni strani, na drugi strani pa na elektronski povezanosti vsake carinske uprave s podjetji, ki so udeležena v tranzitnih postopkih na svojem ozemlju. Temelji na elektronskem obveščanju med vsemi subjekti, udeleženi v postopku. Glavne prednosti postopka so: hitrejša izvedba postopka in s tem tudi hitrejši pretok blaga, zmanjšanje stroškov, ni papirnih dokumentov in s tem povezanih težav zaradi izgubljanja dokumentov, potrditev prejema s strani carinske službe je avtomatska, možnost natančnega spremljanja pošiljke in glavni zavezanec na odhodu je elektronsko obveščen o zaključku postopka (CURS 2005).

Za delovanje tranzitnega postopka NCTS je bila v Sloveniji ustanovljena centralna tranzitna pisarna, in sicer kot oddelek za tranzit v CU Nova Gorica. V oddelku je zaposlenih 29 carinskih delavcev.

Glavne naloge oddelka za tranzit so:

- postopki prejemanja potrditev o zaključenih tranzitnih postopkih in zaključevanje vseh v Sloveniji začelih tranzitnih postopkov,
- postopki kontrole zaključka tranzitnih postopkov in verodostojnosti carinskih oznak,
- poizvedovalni postopki za celotno carinsko službo,
- postopki ugotavljanja morebitnega carinskega dolga,
- naloge s področja vzdrževanja baz podatkov za potrebe samega oddelka in tranzitnih aplikacij.



### **6.2.5 Naloge s področja statistike – Intrastat**

Intrastat je sistem, ki zagotavlja podatke o pretoku blaga med državami članicami EU. Uveden je bil 1. januarja 1993, ko so takratne države članice EU odpravile medsebojne carinske meje in uveljavile carinsko unijo. S tem je namreč odpadla kontrola nad prehodom blaga med državami članicami EU in obenem tudi carinske deklaracije, ki so bile vir statističnih podatkov o blagovni menjavi med državami članicami. V skladu z evropsko zakonodajo o statistiki blagovne menjave med državami članicami EU je vsaka članica dolžna vzpostaviti in izvajati Intrastat ter podatke mesečno posredovati Statističnemu uradu EU – Eurostatu.

V 9. členu Uredbe ES št. 638/2004 so opredeljene informacije, ki jih zbira Intrastat. Nacionalni organi zbirajo podatke o identifikacijski številki, dodeljeni enoti za posredovanje informacij, podatke o referenčnem obdobju, pretoku blaga, vrednosti blaga, količini blaga ter vrsti blaga, ki mora biti označeno z osemestno oznako kombinirane nomenklature in informacije o vrsti posla in partnerski državi članici. Države članice lahko zbirajo tudi dodatne informacije, na primer: identifikacijo blaga na bolj podrobni ravni od kombinirane nomenklature, državo porekla pri prihodu, regijo porekla pri odpremi ter namembno regijo pri prihodu, dobavne pogoje in način prevoza.

Na ravni države je za izvajanje Intrastat-a zadolžen Statistični urad Republike Slovenije – SURS. Na osnovi dogovora pa si delo delita SURS in CURS. SURS je odgovoren za organizacijo sistema, sodelovanje z drugimi institucijami v Sloveniji in EU, obdelavo podatkov ter celotno metodologijo. CURS pa je zadolžena za stike s podjetji, ki so zavezana poročanju, kontrolo podatkov, popravek napačnih podatkov ter kontroliranje podjetij v primeru nepravočasno sporočenih, napačnih ali nepopolnih podatkov. V okviru CURS je za izvajanje Intrastat-a zadolžen CU Nova Gorica, kjer je bil ustanovljen oddelek za zbiranje podatkov Intrastat. V oddelku je bilo konec leta 2004 zaposlenih 28 delavcev, kar je glede na obseg dela premalo.

V Intrastat so zavezana poročati vsa podjetja, katerih skupna menjava z državami članicami EU je v predhodnem letu preseгла vključitveni prag, ki je bil pri nas za odpreme in prejeme blaga postavljen na 22.600.000 SIT. Za Intrastat se poroča vsa blagovna menjava z državami članicami EU (CURS. 2005).

### **6.2.6 Pobiranje dajatev oziroma lastni viri EU**

CURS je tako kot ostale evropske carinske uprave z vstopom Slovenije v EU postala zadolžena za pobiranje carin, kmetijskih dajatev, protidampinških in izravnalnih dajatev ter dajatev na sladkor, ki spadajo med lastne vire financiranja proračuna EU. CURS te dajatve pobira po enakem sistemu kot druge dajatve, ki pripadajo proračunu Slovenije, le da so te dajatve kasneje iz državnega proračuna v deležu 75 % plačane v proračun EU. Obveznost do EU nastane s knjiženjem dajatve, država članica EU pa je sama odgovorna, da te dajatve pravočasno knjiži, primerno zavaruje in izterja dolg. V

primeru, če država članica za izterjavo dajatev ne stori vsega, kar bi morala po veljavnih predpisih, mora dolg do proračuna EU plačati iz drugih virov državnega proračuna, če pa dajatev ne knjiži pravočasno, mora plačati zamudne obresti. V ta namen je CURS prilagodila postopke pobiranja dajatev, evidence in poročila, ki so podlaga za plačilo sredstev Evropski komisiji.

CURS je zaradi večje učinkovitosti dopolnila sistem zavarovanja plačil dajatev pobranih pri uvozu, kar je posebej pomembno pri zavarovanju dajatev, ki predstavljajo izvorni prihodek Evropskega proračuna, ker je odgovornost za učinkovito pobiranje teh dajatev v celoti prenesena na posamezno državo članico.

Republika Slovenija je v letu 2004 vplačala v evropski proračun iz tega naslova 2.953 milijonov SIT (Poročilo o delu carinske službe v letu 2004 2005, 2).

### ***6.2.7 Izvajanje sporazuma o obmejnem prometu in sodelovanju z Republiko Hrvaško***

Carinska služba opravlja naloge carinskega nadzora na mejnih prehodih za obmejni promet z Republiko Hrvaško v skladu s Sporazumom o obmejnem prometu in sodelovanju med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško (v nadaljevanju SOPS). SOPS in s tem nov režim prehajanja meje med državama je začel uradno veljati 1. aprila 2003.

SOPS ureja način prehajanja meje v obmejnem prometu imetnikov obmejnih prepustnic, kmetijsko in gozdarsko dejavnost, prehajanje meje s strani dvolastnikov, prestopanje meje zunaj uradno odprtih mejnih prehodov, devizne in carinske olajšave, pomorski in kopenski promet na obmejnem območju in obmejno gospodarsko sodelovanje. Za pravilno uporabo sporazuma je ustanovljena Stalna mešana komisija, ki se izmenično sestaja v Sloveniji in Hrvaški (Navodilo o izvajanju SOPS 2003, 1).

Pri izvajanju določb sporazuma pa prihaja še danes do večjih ali manjših težav, ki prebivalcem na tem območju onemogočajo normalno življenje. Pri tem velja omeniti, predvsem za Hrvaško stran sporne določbe o ribolovnem območju.

Na meji z Republiko Hrvaško trenutno deluje 27 mejnih prehodov.

### ***6.2.8 Izvajanje naknadnih kontrol in uvedba sistema analize tveganja***

Z vključitvijo Slovenije v EU se je nekoliko spremenil način dela carinskih organov, ki izvajajo carinjenje blaga. Večina blaga se ocarini že na samem mejnem prehodu ali pa po poenostavljenem postopku, tako skoraj ni več carinjenja blaga na blagovnih carinskih izpostavah neposredno na tovornjakih. S tem sta posebno veljavo in pomen pridobili kontrola v fazi carinjenja in naknadna kontrola v podjetjih, ki potekata na podlagi sistema analize tveganja.

CURS je spremembe pri izvajanju kontrole carinskih postopkov, naknadnih kontrol in inšpekcijskih pregledov uvedla po zgledu evropskih carinskih uprav. Carinska

kontrola se v vseh fazah carinskega postopka izvaja ob uporabi sistema analize tveganja, s poudarkom na področjih visokega tveganja in povečani sposobnosti odkrivanja nepravilnosti.

Zaradi večjega obsega naknadnih kontrol in izvajanja sistema analize tveganja je CURS kadrovsko okrepila oddelke za kontrolne zadeve pri CU in Sektor za preiskovalne zadeve.

### **6.2.9 Naloge s področja informatike**

Izvajanje večine novih nalog, ki jih je prevzela carinska služba ob vstopu Slovenije v EU, zahteva informacijsko podporo, ki mora biti usklajena z zahtevami EU. V teh zahtevah so opredeljeni standardi, postopki in tehnologija, v nekaterih primerih pa so priporočene in na voljo tudi enotne računalniške aplikacije.

Vsebinsko lahko razdelimo naloge na štiri poslovna področja (Reorganizacija CURS zaradi vstopa Republike Slovenije v EU 2002, 21):

- vključitev v mednarodno omrežje CCN/CSI (Common Communication Network/ Common System Interface),
- vpeljava informacijske podpore za delovanje mednarodnega tranzitnega sistema NCTS (New Computerised Transit System),
- vpeljava informacijske podpore za delovanje integriranega tarifnega sistema ITMS (Integrated Tariff Management System),
- vpeljava informacijske podpore za delovanje trošarinskega sistema SEED (System of Exchange Excise Data).

CCN/CSI predstavlja okolje oziroma tehnološko infrastrukturo za povezovanje informacijskih sistemov carinskih in davčnih uprav držav, ki so vključene v EU. Sistem je bil v Sloveniji vpeljan že v letu 2003 in je s svojim stabilnim delovanjem v letu 2004 predstavljal ustrezno podlago za delovanje TARIC, NCTS in drugih spletnih aplikacij. Razvojni del projekta TARIC je bil uspešno zaključen v letu 2003 in je bil s 1. majem 2004 v celoti in uspešno prenesen v produkcijo, vključno z vsemi funkcijami, ki zunanjim uporabnikom omogočajo izračun dajatev ter pregledovanje in prevzem operativnih podatkov iz produkcijske baze, ki je dnevno osvežena s podatki iz Bruslja.

Večletne priprave na organizacijsko, vsebinsko in tehnološko uvedbo aplikacije MCC, ki jo je razvila EU za podporo mednarodnemu tranzitnemu postopku, so bile uspešno zaključene 1. maja 2004, ko je bil sistem prenesen v produkcijo in uspešno deluje v povezavi s CIS.

Zahtevam EU je bilo potrebno prilagoditi tudi obstoječi CIS. Izvedene so bile vsebinske prilagoditve CIS glede na zahteve EU po strokovnih področjih, aplikacija

TARIC je bila dopolnjena z nacionalnimi podatki, izdelana je bila aplikacija za izračun dajatev, uvedena je bila nova aplikacija za analizo tveganja in vodenje poslovnih pravil, dopolnjena je bila aplikacija za izmenjavo podatkov med Slovenskimi železnicami in CURS in uvedena je bila aplikacija za vpogled v garancije.

Da bi delo potekalo čim bolj učinkovito, je carinska služba organizirala izobraževanja za poznavanje EU-standardov, zahtev in aplikacij posameznega poslovnega področja, potrebno je bilo zagotoviti novo strojno in programsko opremo in zagotoviti njeno nemoteno delovanje ter pomoč njenim uporabnikom.

## 7 OCENA DOSEŽENEGA STANJA REORGANIZACIJE

Prav gotovo je vstop Slovenije v EU za carinsko službo doslej največji mejnik na njeni poti. Vse dosedanje spremembe so se dotikale bolj ali manj sprememb predpisov in organizacije dela, sedanja pa grobo posega med ljudi.

Po končani reorganizaciji carinske službe zaradi vstopa Republike Slovenije v EU se še posebej vsi tisti, ki smo bili neposredno udeleženi v procesu reorganizacije, sprašujemo, ali je bila reorganizacija uspešno izvedena in kakšne posledice je prinesla za carinske delavce, ki so ostali v carinski službi ali so bili prerazporejeni na druga delovna mesta v okviru carinske službe, ter za tiste delavce, ki so bili premeščeni na delo v druge državne organe.

Nedvomno je, da je bila za carinsko službo to zahtevna naloga, tudi zaradi tega ker je bila carinska služba prva med službami v državni upravi, ki se je morala soočiti s sorazmerno velikim številom presežnih delavcev in povsem novimi nalogami, ki jih je dobila z vstopom Slovenije v EU.

Za vse, ki smo bili zaposleni v carinski službi, je bilo zadnje leto pred vstopom Slovenije v EU obdobje negotovosti in pričakovanj. Večina izmed nas do konca ni vedela, ali bomo ostali v carinski službi ali bomo premeščeni na drugo delovno mesto v okviru državne uprave. Nihče nam ni mogel z gotovostjo zagotoviti, da bomo tudi po 1. maju 2004 lahko še naprej delali v carinski službi, zato se je med vsemi zaposlenimi porajal dvom, ali naj vztrajamo pri zaposlitvi v carini ali pa naj se prijavimo na ponujene možnosti v okviru drugih državnih organov.

Prioritetno je bilo zaposlovanje v policiji, in med prvimi, ki so bili skoraj prisiljeni, da se odločijo za to možnost, je bilo čutiti veliko mero nezadovoljstva. Od tega trenutka naprej so se dogodki odvijali zelo hitro, vsak dan nam je prinesel kaj novega, tako da so bili zadnji dnevi pred vstopom Slovenije v EU za vse zaposlene v carinski službi zelo vznemirljivi in stresni.

Glede na to da je zoper sklep o premestitvi podalo ugovor le nekaj delavcev, lahko sklepamo, da so bile premestitve carinskih delavcev opravljene uspešno. Vendar vsi delavci niso zadovoljni z rešitvijo svojega položaja, čeprav lahko verjamemo, da je bilo za nas delavce narejeno največ, kar je bilo v danih okoliščinah in pogojih reorganizacije mogoče. Predvsem je čutiti nezadovoljstvo med delavci, ki se morajo na svoja nova delovna mesta voziti zelo daleč, kar je eden izmed največjih negativnih učinkov izvedene reorganizacije, in sicer tako za premeščene delavce kot za državo, ki mora tem delavcem plačevati prevozne stroške. Za delavce, ki se na delovno mesto vozijo več kot 100 kilometrov daleč, bi tako veljalo poiskati nove možnosti in razporeditev na delovno mesto, ki je bližje delovnemu mestu pred izvedeno reorganizacijo.

Kljub temu da je z reorganizacijo carinska služba dosegla svoj cilj, se pojavljajo vedno novi problemi, ki so predvsem posledica novih blagovnih tokov in novega obsega

dela. Tako v CU oziroma Carinskih izpostavah, ki so odprte na meji z Republiko Hrvaško, primanjkuje delavcev in je CURS objavila že nekaj razpisov za zasedbo teh delovnih mest. Z vidika delavcev, ki smo morali carinsko službo zapustiti, je to stanje težko razumljivo.

Moja ocena je, da je bila kadrovska reorganizacija carinske službe izvedena uspešno, saj nihče izmed delavcev, ki smo bili pred vstopom Slovenije v EU zaposleni v carinski službi, ni ostal brez zaposlitve, to pa je bilo za večino delavcev najpomembnejše. Prav tako je bilo uspešno oziroma zadovoljivo rešeno tudi organizacijsko in informacijsko prestrukturiranje carinske službe.

## 8 SKLEP

*Za nami je veliko delo. Vizija postati del moderne Evrope ter transatlantskih povezav, v katerih vladajo demokracija, varnost, blaginja ter gospodarski napredek, nas je vse od osamosvojitve Slovenije navdajala z optimizmom in sedaj postaja realnost. Želeli smo slediti modernim trendom evropskega integriranja in uspelo nam je. Slovenija postaja s 1. majem polnopravna članica EU in uspešno delovanje naše države v tej integraciji ostaja naš prednostni cilj (Rupelj 2004, 6).*

S 1. majem 2004 je Slovenija pristopila k EU, saj je vstop v EU leto prej na referendumu podprlo kar 89,6 % volivcev. Po teži in pomenu lahko ta zgodovinski dogodek primerjamo z osamosvojitvijo Slovenije.

Že od razglasitve samostojnosti je Vlada Republike Slovenije v svoji zunanji politiki dosledno poudarjala, da je vključitev v EU njena prednostna naloga. Leta 1992 je tako Slovenija zaprosila za sklenitev evropskega sporazuma in za podporo pri prestrukturiranju slovenskega gospodarstva. Leta 1993, ko je začel veljati sporazum o sodelovanju z EU, je slovenska vlada zaprosila za začetek pogajanj o sklenitvi evropskega sporazuma. Sporazum je bil podpisan 10. junija 1996, ko je Vlada Republike Slovenije formalno zaprosila za članstvo v EU.

Od trenutka, ko je Slovenija pristopila k EU oziroma je postala njena članica, je za našo državo začel veljati pravni red EU in evropska zakonodaja je postala del slovenske zakonodaje.

Slovenija je bila na vse spremembe dobro pripravljena, saj je že takoj po osamosvojitvi začela prilagajati slovensko zakonodajo zakonodaji EU. Tako je bilo potrebno pravnemu redu EU prilagoditi tudi zakonodajo na carinskem področju. Predstavniki carinske službe so ves čas usklajevanj aktivno sodelovali na vseh pogajalskih področjih. Veliko je bilo potrebno storiti na področju zakonodaje, organizacije, izobraževanja, informatizacije in reorganizacije. Tako je bila carinska zakonodaja ob vstopu Slovenije v EU usklajena s carinsko zakonodajo in prakso carinskih organov drugih držav članic EU.

Glede na spremenjen način in obseg dela je bila nujna izvedba reorganizacije carinske službe. Carinska služba je ob vstopu Republike Slovenije v EU pridobila nekatere nove naloge, vendar se je na nekaterih področjih njen obseg dela tudi zmanjšal, saj danes slovenska carina ne nadzira prehajanja meje z Avstrijo, Italijo in Madžarsko, kar za 70 % pa se je zmanjšal tudi blagovni promet. Reorganizacija carinske službe je bila potrjena na seji Vlade republike Slovenije 23. januarja 2003. Na podlagi akta Reorganizacija Carinske uprave Republike Slovenije zaradi vstopa Republike Slovenije v EU je CURS predvidela pristojnosti carinske službe ter določitev vseh novih ter spremembo dotedanjih nalog. Na podlagi akta je bila predvidena tudi nova

organiziranost in določena potrebna kadrovska struktura. Kadrovske potrebe so temeljile oziroma izhajale iz novih pristojnosti in nalog ter spremenjenega načina izvajanja dotedanjih nalog, ki jih bo carinska služba morala opravljati.

Glavno vodilo pri pripravi reorganizacije carinske službe je bilo ohraniti zaposlitev čim večjemu številu delavcev v okviru carinske službe. S tem namenom si je CURS prizadevala pridobiti v svojo pristojnost čim več novih nalog. Pri tem je sledila izkušnja tujih carinskih administracij. CURS se je razreševanja presežnih delavcev lotila odgovorno in se pri tem zavzela, da bi storila vse, kar je v njeni moči, da bi carinskim delavcem zagotovila nadaljevanje zaposlitve v okviru carinske službe ali v drugih državnih organih oziroma da bi zanje dosegla najprimernejšo rešitev v skladu z zakonodajo.

Kljub prizadevanjem CURS vsem delavcem ni mogla zagotoviti dela v okviru carinske službe. Največ presežnih delavcev je bilo med tistimi, ki so delali na mejnih prehodih z Italijo in Avstrijo in so imeli srednješolsko izobrazbo. Potrebe po novih zaposlitvah pa so tudi danes na mejnih prehodih z Republiko Hrvaško. CURS je poskrbela za vse presežne delavce, in sicer je bilo tem delavcem omogočeno, da delo nadaljujejo v drugih državnih organih.

Že v aktu o reorganizaciji carinske službe je bilo zapisano, da je reorganizacija usmerjena v vzpostavitev take organiziranosti, ki ob in po vstopu Republike Slovenije v EU sposobna upoštevati evropske standarde in zahteve. Danes lahko ugotovimo, da je bila reorganizacija carinske službe uspešno izvedena, da so cilji, ki si jih je zadala CURS pred izvedbo reorganizacije, doseženi, ter da so carinski delavci sposobni sprejemati nove izzive, sledeč zahtevam evropskega okolja, ki od carinske službe pričakuje strokovnost in učinkovitost na najvišji ravni.



## LITERATURA

- Bobek, Vito. 2002. *Doktrine in elementi madnarodne menjave*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
- Bobek, Vito in Kenda, Vladimir. 2003. *Osnove mednarodnih ekonomskih odnosov*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
- Bobek, Vito in Živko Tjaša. 2002. *Poslovni vodnik po skupni zunanjetrgovinski politiki*. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije.
- Dubrovski, Drago. 2000. *Krizni management*, Druga dopolnjena izdaja. Koper: Visoka šola za management.
- Dubrovski, Drago. 2004. *Krizni management in prenova podjetja*. Koper: Fakulteta za management.
- Ješovnik, Peter. 2002. *Evropska unija*. Koper: Visoka šola za management.
- Moussis, Nocolas. 1999. *Evropska unija – pravo, ekonomija, politike*. Littera picta.
- Možina, Stane. 2002. *Management kadrovskih virov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Rupel, Dimitrij. 2004. *Vzpon med evropske zvezde*. Ljubljana: Ministrstvo za zunanje zadeve.
- Tavčar, Mitja I. 1999. *Razsežnosti strateškega managementa*, Druga dopolnjena izdaja. Koper: Visoka šola za management.
- Tavzes, Miloš. 2002. *Veliki slovar tujk*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

## VIRI

Carinska uprava Republike Slovenije. 2005. Vstopna stran.

<http://carina.gov.si> (07.08.2005)

Europa – Portal Evropske unije. 2005. Vstopna stran.

[http://europa.eu.int/index\\_sl.htm](http://europa.eu.int/index_sl.htm) (24.07.2005)

Leskovar, Iztok. 2004. TARIC. Gradivo za seminar. Ljubljana: Carinska uprava Republike Slovenije.

Navodilo o izvajanju sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o obmejnem prometu in sodelovanju. 2003. Ljubljana: Carinska uprava Republike Slovenije.

Poročilo o delu carinske službe v letu 2004. 2005. Carinska uprava Republike Slovenije.

Reorganizacija Carinske uprave Republike Slovenije zaradi vstopa Republike Slovenije v EU. 2002. Carinska uprava Republike Slovenije.

Skrt, Branka. 2003. Zunanjetrgovinski mehanizmi skupne kmetijske politike EU. Gradivo za seminar. Ljubljana: Carinska uprava Republike Slovenije.

Urad vlade za informiranje. 2005. Program Phare.

<http://evropa.gov.si/vkljucevanje/program-phare> (31.07.2005)

Uredba ES št. 638/2004 Evropskega parlamenta in sveta.

Uredba o določitvi carinskih uradov v Republiki Sloveniji, njihovem sedežu in krajevni pristojnosti (Ur. list RS, št. 45/2004).

Uredba o določitvi izpostav, kot notranjih organizacijskih enot carinske službe v RS in njihovem delovnem področju (Ur. list RS, št. 45/2004).

Zakon o carinski službi /ZCS-1-UPB1/, (Ur. list RS, št. 103/2004).

Zakon o izvajanju carinskih predpisov Evropske skupnosti /ZICPES/, (Ur. list RS, št. 25/2004).

Zaključno poročilo o uresničevanju reorganizacije Carinske uprave Republike Slovenije zaradi vstopa Republike Slovenije v Evropsko unijo. 2004. Carinska uprava Republike Slovenije.

## **PRILOGE**

**Priloga 1** Sklep Vlade Republike Slovenije številka 024-03/2001-2 z dne 23.01.2003



CARINSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE	
GENERALNI CARINSKI URAD	
Prejeto: 04-02-2003	
Številka zadeve:	Služba: 000/2003
041-01/1-4/2003	Podl:
	Vred:
Številka:	024-03/2001 2
Ljubljana,	23.01.2003



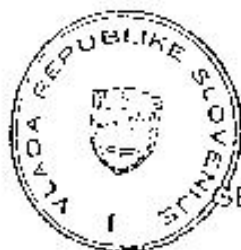
REPUBLIKA SLOVENIJA

REPUBLIKA SLOVENIJA	
MINISTRSTVO ZA FINANČE	
glavna pisarna	
Priloge:	27-01-2003
Številka zadeve:	06193/03
Številka:	Vrednost:

Vlada Republike Slovenije je na 5. redni seji dne 23.01.2003 pod točko 1b obravnavala predlog reorganizacije Carinske uprave Republike Slovenije zaradi vstopa v Evropsko unijo s predlogi sklepov in sprejela naslednji:

## SKLEPI:

1. Vlada Republike Slovenije se je seznanila z dokumentom pod naslovom »Reorganizacija Carinske uprave Republike Slovenije zaradi vstopa Republike Slovenije v Evropsko unijo«, v predloženem besedilu (gradivo Ministrstva za finance, št. 2/84/02 z dne 20.12.2002, popravek gradiva št. 1, št. 30339/03 z dne 22.1.2003) in soglašala s predlagano reorganizacijo, s tem da se v peto poglavje dokumenta vključi naslednje besedilo: "150 delavcev Carinske uprave Republike Slovenije – carinikov, ki sedaj poleg carinskega nadzora in kontrole na mejnih prehodih, določenih z uredbo Vlade Republike Slovenije, opravljajo tudi kontrolo prehajanja oseb in blaga čez državno mejo oziroma mejno kontrolo, se z dnem vstopa Republike Slovenije v Evropsko unijo, za opravljanje teh nalog, po opravljenem usposabljanju po posebnem programu in ob izpolnjevanju ostalih pogojev za zaposlitev kot policisti, premesti na delo v Policijo".
2. Vlada Republike Slovenije je zadožila Ministrstvo za finance, da polletno poroča o uresničevanju reorganizacije carinske službe.



Mirko Bandoj  
GENERALNI SEKRETAR

## PRILJEMO:

- Ministrstvo za finance
- Ministrstvo za notranje zadeve
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve